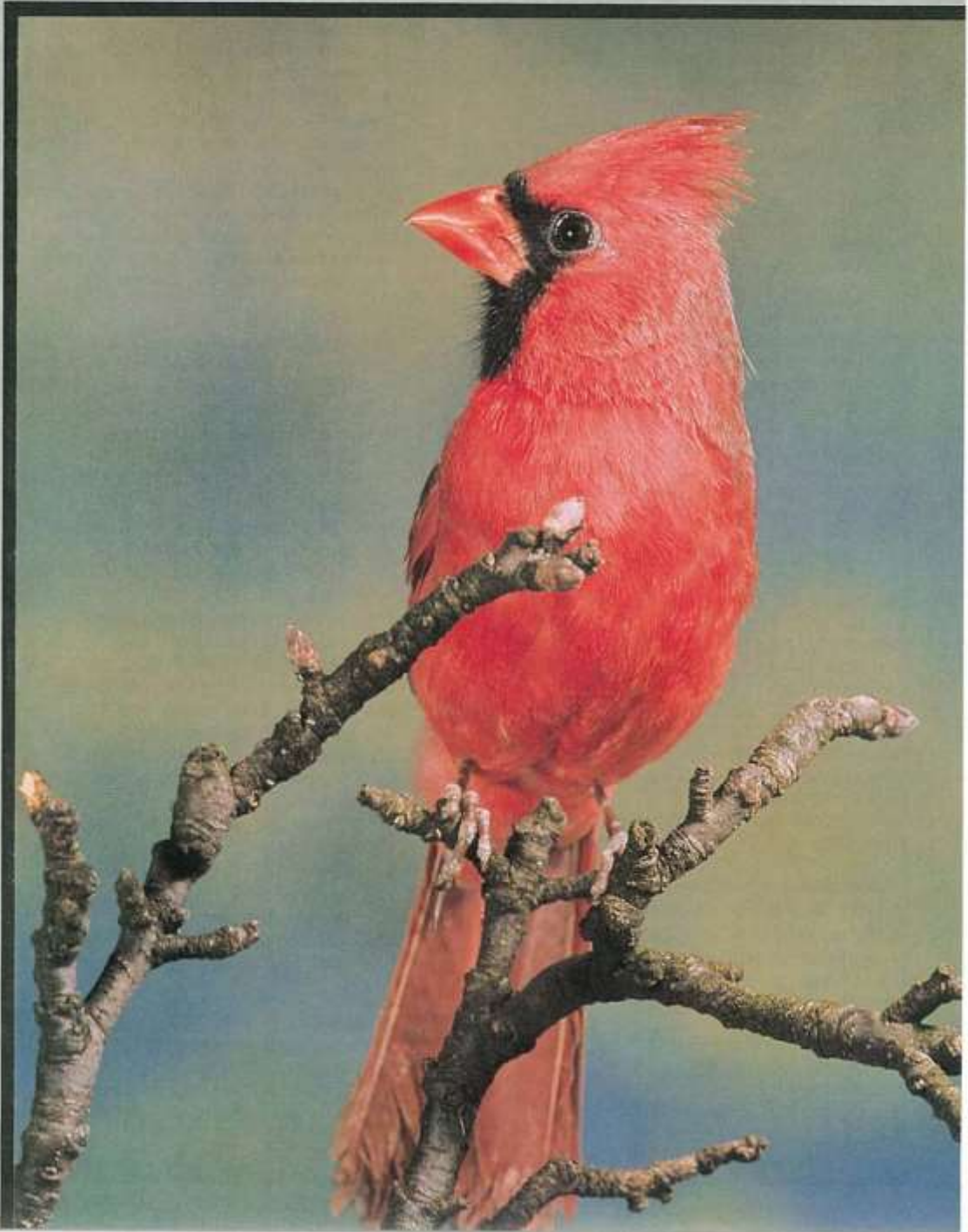

ONZE

48e jaargang no. 2, februari 1987

VOGELS

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom,
bank AMRO rek.nr.: 46.89.59.262.
gironummer 1148324, telefoon 01640 - 3 50 07.
Geopend 08.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur.
's Zaterdags gesloten, alsook op 2-3, 3-3, 17-4, 21-4
en 29-5.

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), W. Beckman,
A. Dommerholt, J. Forsten, J.J. Krol, E.J. Lensink,
W.C. Oonk, Joh. M. van Pelt, A.F. Smit, H.J. Veerkamp,
Jos van de Walle en E.M. Wessels.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.
2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalfsen, telefoon (05293) 12 57.
Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouwseweg 5a,
4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26.

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: J.W.B. Robbe, A-Kade 19,
9581 AH Musselkanaal, telefoon (05994) 1 63 41.
District Friesland: H. Suichies, Ruusbroeckstraat 28,
8913 HN Leeuwarden, telefoon (058) 15 16 92.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7826 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 1 30 06.
District Gelderland: P. Vierhuis, Veldkersmeen 22,
3844 RB Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 7 26 08.
District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 1 13 98.
District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag,
telefoon (070) 68 16 70.
District Zeeland: T.J. Udo, Slotstr. 5, 4421 EL Kapelle,
telefoon (01102) 15 22.
District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg,
Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide,
telefoon (01646) 31 17.
District Oost Noord-Brabant: A.H. Meesterburrie,
Kasteel Traverse 198, 5701 NR Helmond,
telefoon (04920) 2 56 09.
District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29,
5932 VX Tegelen, telefoon (077) 73 34 58.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:
H.K. v.d. Wal, Mozartstraat 4, 8916 HC Leeuwarden,
telefoon (058) 13 46 55.
Tropen, parkieten etc.:
P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest,
telefoon (02155) 1 53 01.
Zangkanaries:
W.J. Vermeij, Leppa 36, 9204 JE Drachten,
telefoon (05120) 1 72 42.

ONZI

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE

LIDMAATSCHAP

Zij die in **Nederland** woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wende zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het **buitenland** woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 600,-, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 45,- bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV. Indien men het maandblad per luchtpost wil ontvanger wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend. Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIALCLUBS

Het lidmaatschap van de specialclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wendt men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

J.J. Combee, De Borchgravenstr. 34,
4286 BN Almkerk, telefoon (01834) 24 71.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Gras- en Grote parkieten

H.J. van Doorne, Beurtschipper 58,
3201 GA Spijkenisse, telefoon (01880) 2 24 76.
Entree f 5,-.

Insecten- en vruchtenetende vogels

H.W. Wareman, Kastanjeln. 13,
4793 AW Fijnaart 01686-3314.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Japane meeuwen

T.C. Mulder, Ch. Parkersingel 23,
3069 XR Rotterdam, telefoon (010) 455 97 81.
Contributie f 17,50 per jaar, entree f 5,-.

Vorm- en Postuurkanaries

G.J.S. Nijhuis, Wilderinkstr. 31,
7555 DS Hengelo, telefoon 074-91 17 03.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Zebravinken

D.J. Elzinga, Hunzedal 73,
9531 GD Borger, telefoon (05998) 3 50 65.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 33,50 per kalenderjaar. Overmaking bij vooruitbetaling op giro 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonneer OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot en met december.

VOGELS

ISSN 0030-3224

BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 50.000)

REDACTIE

C.E. van Berkel
Chr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeelten daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

voor advertenties – ook die van leden en abonnees – met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere richtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de NBvV. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard zie onder 'Vragen en Aanbod'.

Vragen over?

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

PARZERS aan: E. de Koning, Vrouwenweg 16, 2322 LK Leiden.

KLURKANARIES aan: J.A. Barsch, Drapeniers-Jonk 144, 7326 AG Apeldoorn.

FORM- EN POSTUURKANARIES aan: J. Kuiper, N. Marisstr. 2, 2282 SP Rijswijk.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

AGAPORNIDEN aan: D.A. Duivis, St. Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.

ZEBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN BASTAARDEN aan: G. Horst, Goudvinkhaag 14, 3993 BC Houten.

TROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan: V. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

VRUCHTEN- EN INSECTENETERS aan: E.M. Wessels, Ravenhorst 28a, 3085 ZV Rotterdam.

GRASPARKIETEN aan: S. Harkema, Prov.weg 29a, 9677 PA Heiligerlee.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourport, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer /-280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op 23 maart 1987.

IN DIT NUMMER

	pag.
De rode kardinaal	52
Mosgroenrugtangara	53
Met de hand naar zelfstandigheid	54
Het schubbekopje	55
Belevissen met de ceram of ambon edelpapegaaien	56
Vitamine E, niet alleen bevruchtingsvitamine	60
N.B.v.V. Oorkonde	64
Vogel '87	64
Kampioenen N.B.v.V. 1987	66
Geelschouderwida	68
Ervaringen met de zwartkeelamarant	68
Wijn in Suriname	70
Mijn kweek met de pallas roodmus	72
Als de kweekperiode nadert	74
Keep	76
Knobbelzwaan	77
Melkkruid	77
De volièrre van de maand	79
Kleurkanaries	80
Japanse meeuwen	80
De kweekruimte	82
Korte berichten	85
C.O.M. uitslag	94

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Wolro luchtreiniging, Avicentra, I. Grauwelman,	
Langhout's Dier-Home	58
G.I. van Gelder b.v.	71
STT B.V., Fauna metaalwaren b.v., v.d. Hoven, Esve	78
Natura b.v.	84
Vraag & Aanbod, Fauna metaalwaren b.v.	86
Rotol Holland b.v., Meta	87
De Witte Spreeuwen	88
CéDé	89
Gehu, Kemo, Vogelweelde Meppel, Kloeg	90
Blankestijn's Pet Farm b.v., Orni-Mondo, Joma-Print	91
van Keulen	92
Fauna metaalwaren b.v., Jaap Koopman, Corbeille b.v.	93
Fauna metaalwaren b.v.	94
H. Dijks, N.B.v.V. Service, Animali,	
N.B.v.V.-Boekenservice	95
Witte Molen	96

Foto voorplaat: Rode Kardinaal.

Foto: Horst Bielfeld.

Ontwerp en druk: Steens Schiedam b.v.

Postbus 59, 3100 AB Schiedam – Telefoon (010) 462 29 22.

De rode kardinaal (*Cardinalis cardinalis*)

In de Verenigde Staten, met name van Zuid Dakota tot Zuid Ontario en Pennsylvania, behoort de 22 cm grote Rode Kardinaal als het ware tot het straatbeeld. Ze houden zich in hoofdzaak op in de lage begroeiing van bossen, tuinen, parken etc.. en hun voedsel bestaat uit gras- en onkruidzaden, granen, vruchten en insecten. Ze scharrelen veel op de grond en vinden daar het grootste deel van hun kostje.

Tijdens de broedperiode leven ze paarsgewijs, buiten die tijd in kleine groepen. Het verschil tussen de mannelijke en vrouwelijke exemplaren is goed te zien. De poppen zijn meer bruinachtig van kleur en die bruine bevedering is rood bevaasd.

Naast de nominale vorm zijn er nogal wat ondersoorten omschreven, geografisch rassen die ook in uiterlijke verschijningsvorm onderling kunnen verschillen. Al men verschillende importzendingen zou kunnen bekijken, zullen er ongetwijfeld variaties in rood te constateren zijn.

Van grasstengels en takjes wordt er een komvormig nest gebouwd en met die werkzaamheden houdt zich voornamelijk het popje bezig. Een legsel bestaat uit 3 tot 4 blauwgroene bruingspikkeld eitjes. De pop broedt alleen en de broedduur bedraagt ongeveer 12 tot 14 dagen. De pas geboren jongen zijn met een blauwzwarte dons bedekt en ze worden door man en pop gevoed met voornamelijk levend voer. Ruim twee weken na de geboorte, zijn de jongen zover dat ze het nest verlaten. Ze laten dan in hun gevederte nog geen zwarte tekening zien maar die komt vrij snel en dan ook zijn de geslachten goed vast te stellen want gelijktijdig daarmee ontwikkelen zich bij de jonge mannen de roodkleurige kuifveren. Na het uitvliegen worden ze nog een drietal weken door de oudervogels gevoed.

Bij aanvang van en tijdens de broedperiode is de balts van de man regelmatig waar te nemen. Je kunt niet zeggen dat die ceremonie in alle stilte gebeurt, want de man laat juist dan op een bijzondere, welluidende manier van zich horen.

Met hangende vleugels springt hij al zingend rond het popje en als zij hem wegvallig is en in vereiste broedstemming verkeert volgt vrij snel de paring. De zang van de man is ook buiten de broedtijd heel vaak te beluisteren en ook dan is het een genot om te horen. Het lied klinkt heel melodieus en bestaat uit verschillende fluittonen die in volume dalen. Ook nachts is hij te horen, vooral bij heldere weer. Daaraan dankt hij zijn bijnaam, de Virginische Nachtegaal. De poppen zingen ook maar niet zo lang en met duidelijk minder motieven, eentoniger dus.

De beslist fraaie verschijningsvorm, de uitstekende zang en een redelijke veerbaarheid ten opzichte van andere

vogels dragen er toe bij dat de Rode Kardinaal erg gewild is bij de vogelliefhebbers. Men kan er jarenlang plezier van hebben. Als ze eenmaal goed geacclimatiseerd zijn, kunnen ze onze winters heel goed doorstaan mits de volièrre maar voorzien is van een tochtvrij nachtverblijf. Bovendien is er met de rode kardinaal goed te kweken, regelmatig worden er broedresultaten behaald.

Hun voedsel dient te bestaan uit een goede zaadmengeling met daarin wat grovere zaadsoorten zoals rogge, haver en wat zonnepitten. Daarnaast universeelvoer waardoorheen wat dierlijk voer kan worden gemengd zoals mierenpoppen, pinky's, meelwormen etc., en vanzelfsprekend ook wat fruit en groen. Als nestmateriaal verstrekken we grove grasstengels, wat fijnere malse grassen en mos.

De heer G.E. Warner uit Hengelo, schreef ons over zijn eerste kweek met deze vogels het volgende:

"Vooropgesteld dat er al menig woord over de rode kardinaal geschreven werd, wil ik u over mijn ervaringen vertellen. Omstreeks de paasdagen in 1986, ruilde ik een goudvoorhoofd bladvogel voor een stel rode kardinalen. De pop is geringsd en afkomstig uit een kweek in 1985. De man, ongeringsd, was prachtig op kleur, alhoewel die kleur in de loop van de tijd wat fletser is geworden. Na

een gewenningsperiode van 5 dagen, heb ik de vogels overgebracht in de grote volièrre. Veelal is men van mening dat dergelijke zaadetende vogels niet zo goed bij insecteneters geplaatst kunnen worden, maar de werkelijkheid is anders. Ze gedragen zich uitstekend ten opzichte van de lijsterachtigen waaronder shama's, dama's, roodbuiklijsters enz., en ook omgekeerd.

Tekst: Cees van Berkel
Foto: Horst Bielfeld

Na verloop van tijd begon de man om de pop heen te dansen en zijn balts was werkelijk op het komsiche af. Succes bleef niet uit en de pop begon met gras, cocosvezel en ander vrij lang nestmateriaal te sjouwen. Op een gegeven moment zat ze in een kanariënestkastje te broeden op 3 eieren. U kunt zich wel voorstellen, wij als beginnelingen waren ontzettend blij met deze gewaarwording. Helaas bleken de eieren allemaal onbevrucht te zijn en na ongeveer 8 dagen heb ik ze weggehaald. Korte tijd later zat de pop al weer op eieren, in dit geval 4 stuks. Hiervan waren er 2 bevrucht en 2 onbevrucht. Op 7 juli kwamen de eerste kardinalen ter wereld. Voor een liefhebber met jarenlange ervaring misschien niets bijzonders, voor mij en mijn vrouw echter iets geweldigs. De dagen verstreken en alles scheen naar wens te

gaan. Helaas kregen we in die periode een natkoude nacht en een van de jongen is daar het slachtoffer van geworden.

Om nu ook niet het andere jong te verliezen, heeft mijn vrouw hem uit het nest gehaald en hem met de hand verder grootgebracht. Wij wilden de pop wat rust geven en verder leggen voorkomen door het nestkastje weg te halen. Niet lang daarna misten wij ze en bij verder onderzoek bleek ons dat ze in een conifeer een nest had gebouwd en weer op 4 eieren zat te broeden. Slechts 1 ei bleek te zijn bevrucht. Na het uitkomen hebben we dat jong uit het nest gehaald en met de hand grootgebracht hetgeen voorspoedig is verlopen, het jong leeft nu nog. De pop ging echter maar door en werden er nog twee legsels gevonden waarvan alle eieren onbevrucht waren. Wij vonden het welletjes en haalden de pop uit de volièrre zodat ze wat op verhaal kon komen. In een van de artikelen las ik dat men al heel gauw jonge mannen kan herkennen aan het doorkomen van matrode kuifveren. Bij het eerste jong vertonen zich over het gehele lichaam rode plekken terwijl de hoofdkleur toch doet denken aan die van de volwassen pop. De kuif laat geen rood zien. Hoe dan ook, het is voor mij van groot belang dat het mogelijk is om jonge vogels te verkrijgen al gaat het niet zonder moeite. Een ideale samenstelling van het voer, een grote leefruimte en rust onder de vogels in het algemeen, laten toe dat er veel boeiends is te beleven".

Mosgroenrugtangara *Bangsia ewardsi*

Prof. dr. A. Stolk

Een zeldzame soort waarvan zo goed als niets bekend is, wat het gedrag betreft. Voor zover ons bekend werd nooit een nest gevonden en zijn de broedgewoonten voor ons nog een gesloten boek. Een groot aantal felgekleurde tangara's schijnt te spotten met camouflage-principes, maar de mosgroenrug tangara doet zijn naam eer aan en speelt in dit opzicht zeker niet mee. Op de met mos begroeide takken van de vochtige regenwouden en in het altijd-groene struikgewas valt hij met zijn blauw-met-groen camouflagepakje zo goed als niet op en de goudgele borstplek kan uitstekend voor een zonnevlek doorgaan. Heeft een zeer beperkt verspreidingsgebied en komt plaatselijk in tropische en subtropische streken van Colombia en Ecuador voor.

Met de hand naar zelfstandigheid

In februari 1980 kwamen wij in het bezit van twee jonge **Toko toekans**, **Ramphastos toco**. In mei 1985 waren de vogels zover dat ze tot voortplanting overgingen, althans de pogingen daartoe werden toen voor het eerst ondernomen. Dat jaar werden door de pop twee maal 3 eieren gelegd maar elke keer lagen de eieren, na enkele dagen, stuk op de grond. Begin mei 1986 weer 3 eieren, 10 dagen broeden en weer uit het nest geworpen. De eieren bleken overigens wel bevrucht te zijn. Eind mei eenzelfde verschijnsel, nu na 15 dagen broeden. De pop bleek dus direct na het eerste legsel weer eieren gelegd te hebben. We hadden ons al verzoend met weer een jaar zonder resultaat. De pop bleef echter voortdurend in het nest en ze werd ook steeds agressiever. Voora mijn vrouw kon niet meer in de buurt van het nest komen. Op 20 juni, toen de oudervogels even van het nest waren, hebben wij snel met behulp van een spiegel in het nest gekeken en zagen wederom 3 eieren liggen. Het broeden ging geweldig, beide vogels zaten bijna voortdurend in het nest. Op maandag 28 juni vonden we op de grond van de volière 2 eieren, de jongen zaten er nog in maar er was geen reden meer aan. We hebben toe het derde ei uit het nest gehaald en in de broedmachine gelegd. Achteraf gezien hadden we zoiets al veel eerder moeten doen. In de broedmachine heerste een temperatuur van 37 tot 38°C. Op 2 juli zag mijn vrouw iets in die broedmachine bewegen en al gauw bleek dat er een jonge Toko was geboren. Op zo'n moment weet je je geen raad en vandaar het eerst naar Siem van 't Hart gebeld en gevraagd om advies. Deze gaf ons het nummer van de dierenarts Kaal in Amerfoort.

De laatste gaf ons de raad om de jonge vogel de eerste 12 uur niet te voeren maar omdat we niet wisten op welk tijdstip de jonge uit het ei was gekomen, zouden we zo af en toe een klein beetje glucose (druivensuiker) in water kunnen geven. Het jong was geheel kaal en blind en de huid was rozerood als van een gezonde baby. Om 23.00 uur op die dag probeerden we voor de eerste maal het jong wat voedsel te geven. We gaven wat Cédé opfokvoer voor lorries. Het jong woog toen 15 gram.

Vanaf dat moment hebben we een soort dagboek bijgehouden en we laten nu een en ander de revue passeren.

4 juli, gewicht 20 gram, vogel erg zwak. De heer Van Damme in Middelburg telefonisch gevraagd om advies, hij heeft namelijk met de toko's gekweekt. Wij kregen de raad veel krekels te voeren, volgens zijn waarneming 80 tot 100 per dag.

5 juli, gewicht 30 gram. Krekels worden goed gegeten, 10 stuks per keer plus een voederspuitje Cédé. Gevoerd van 6 tot 23 uur, om de anderhalf uur.

8 juli, gewicht 65 gram. Vogel toont weinig eetlust en vandaar wordt hij om de tweeneenhalf uur gevoerd.

9 juli, gewicht 80 gram, eetlust duidelijk beter.

10 juli, gewicht 100 gram. De vogel overgezet in een grotere kooi want hij groeit erg hard; de veerstoppels tekenen zich af.

12 juli, gewicht 135 gram. De vogel wordt gevoerd om de drie uur met elke keer 15 krekels en Cédé-pap.

13 juli, gewicht 155 gram. Doen in de lorripap wat eivoer.

14 juli, gewicht 180 gram. De vogel wil niet meer eten. We krijgen er met moeite

enkele krekels in. We laten het eivoer weer weg en de temperatuur in de kooi laten we zakken naar ongeveer 26°C. Was voordien ongeveer 30°.

Diezelfde middag knapt de vogel weer op en begint weer te eten.

15 juli, gewicht 220 gram. Zes maal per dag 16 krekels en lorripap.

16 juli, gewicht 240 gram. De vogel met een 12 mm ring geringd. De pap maken we wat dikker en draaien er balletjes van. De vogel eet prima.

18 juli, gewicht 300 gram. Voeding vijf maal per dag 17 krekels en halve eetlepel lorripap balletjes.

22 juli, gewicht 360 gram. Ogen openen zich en de veren komen door.

26 juli, gewicht 440 gram. Doen nu wat universeel door de Cédé lorripap. Aanta krekels ongewijzigd.

27 juli, 460 gram. Geven nu iets mee universeel en wat minder lorripap.

28 juli, gewicht 450 gram. Is dus iets af gevallen. De vogel is ook wat lusteloos en geeft dikke ontlasting. We laten het universeelvoer weg.

29 juli, gewicht 460 gram. Het gaat weer prima.

1 augustus, gewicht 520 gram. Voeding vier maal per dag, telkens ongeveer 2 krekels en een eetlepel Cédé lorripap balletjes.

3 augustus, gewicht 550 gram. De vogel begint wat te oefenen met zijn vleugel. Komt goed in de veren.

6 augustus, gewicht 590 gram. Naast het voedsel geven we af en toe een klein stukje appel of peer.

10 augustus, gewicht 600 gram. De vogel wordt niet veel zwaarder meer. We doen door het voedsel weer wat universeel.

KALENDER 1987

Het Schubbenkopje

Het alleraardigste schubbenkopje behoort tot het geslacht *Sporopipes* dat slechts twee soorten telt. De andere vertegenwoordiger is het Baardmannetje, dat domicilie heeft in zuidelijk Afrika. Het woongebied van het Schubbenkopje omvat de noordelijke savanna-gordel, dwars door Afrika, van Senegal in het westen tot Ethiopië en Tanzania in het oosten. Als biotoop preferereert hij doornig struikgewas. In een doornige struik of boom wordt het slordige nest gebouwd, vervaardigd van droge grassen en van binnen warm bekleed met plantepluis en veertjes. Beide ouders werken aan de bouw, maar het vrouwtje broedt de 4 - 5 groenige, donkerbruin gevlekte eitjes uit. Pa helpt wel mee met het grootbrengen van het kroost, dan na een dag of elf geboren wordt. Het gewone voedsel bestaat uit allerlei zaadjes, maar de jongen krijgen in het begin ook dierlijk voedsel, termieten bij voorbeeld. De kindertjes verlaten van 14 - 16 dagen het nest. Buiten de broedtijd "opereren" de schubbenkopjes vaak in grote zwermen en ook broeden ze gewoonlijk in kolonies.

Maar u weet nog steeds niet hoe deze vogeltjes er uitzien. Om te beginnen: mannetje en vrouwtje zijn gelijk gekleurd en ook vrijwel even groot, met een lengte van circa 12 cm. De gehele bovenkop is zwart met talloze minuscule witte vlekjes. De bovenkant is ongeveer muskleurig; de slagen staartpennen zwart met lichte zomen. De zijden van de kop zijn lichtgrijs met een duidelijke, vrijwel zwarte baardstreep, die ook weer voorzien is van witte stippen. De gehele onderkant van het lichaam is witachtig. De snavel is licht, gewoonlijk gelijk wit, de poten zijn lichtbruin.

Als volièrevogel is het schubbenkopje erg geschikt. Het is een rustig, vrede-lievend diertje en niet agressief jegens andere vogels. Wel hebben deze vogels veel ruimte nodig: met andere woorden: niet in een kooi horen ze thuis, maar in een ruime, goed geplante volière. Misschien bouwen ze daar hun koepelvormig nest, hoewel ze ook oude nesten van weervogels accepteren en soms zelfs nestkastjes!

Meindert de Jong

13 augustus, gewicht 610 gram. Krijgt nu meer universeel en vruchten.

15 augustus. De vogel wordt niet veel zwaarder en wil ook niet meer vier maal per dag eten. We geven nu op verschillende tijden stukjes fruit, balletjes of krekels.

16 augustus is de vogel overgebracht naar de volière. Hij kan al aardig vliegen en begint zelf voedsel op te nemen.

18 augustus, de vogel eet helemaal zelfstandig en wil geen krekels meer. We maken nu 10 balletjes van wat gehakt, lori-pap en universeel en draaien in elk balletje een krekkel. Hier is hij echt verzot op. We zien die dag de vogel voor het eerst trinken.

5 september, de vogel vliegt dat het een leve lust is. Hij voedt zich zelf met hetzelfde als wat de oudervogels opnemen, gemengd fruit met universeel. Het is vooral mijn vrouw die de vogel heeft grootgebracht en dat is toch een enorme plus geweest. Nog steeds bezoekt ze hem elke dag, geeft hem wat balletjes en peelt wat met hem.

Mogelijk dat de manier van opfokken i.q. het voedsel op zich voor verbetering vatbaar is. Wel zijn wij van mening dat

het zonder levend voedsel niet gaat, terwijl je met veranderingen van het voedsel goed moet uitkijken, bij ons ging het tweemaal bijna fout.

Vorig jaar heeft mijn vrouw getracht om twee witwang toerako's met de hand groot te brengen. Zij voedde de vogels met Albiron babyvoeding. Het ging goed en de vogels waren al 12 dagen oud toen ze, op advies van anderen, de vogels gekookte vis in verband met de eiwitten ging geven. Ze zijn prompt doodgegaan. Achteraf bleek dat ze van mensen die zelf nooit toerako's hebben gehad adviezen had opgevolgd. Het ging goed fout. Des te meer waardering hebben we voor het advies dat de heer Van Damme ons heeft gegeven waar het ging om het grootbrengen van toko toekan.

Mogelijk dat er onder u lezers zijn die wat met de door ons opgedane ervaringen kunnen doen, vandaar dit schrijven.

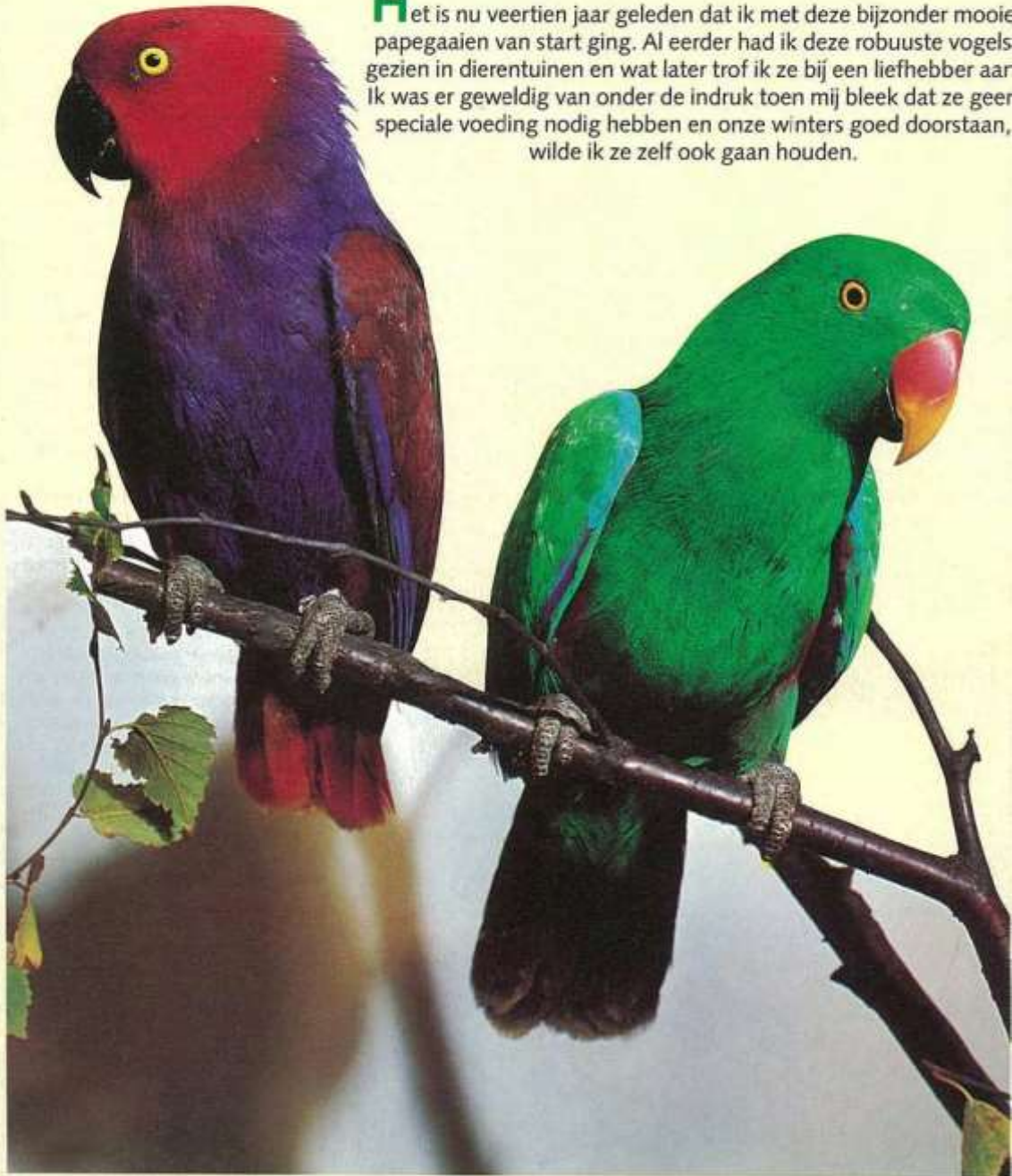
A. Kruijf, Waddinxveen

Belevenissen met de ceram of ambon edelpapegaaien

Tekst: Andre Bruggeman
Foto's: Horst Müller en Andre Bruggeman

Het is nu veertien jaar geleden dat ik met deze bijzonder mooie papegaaien van start ging. Al eerder had ik deze robuuste vogels gezien in dierentuinen en wat later trof ik ze bij een liefhebber aan. Ik was er geweldig van onder de indruk toen mij bleek dat ze geen speciale voeding nodig hebben en onze winters goed doorstaan, wilde ik ze zelf ook gaan houden.

Voor wat betreft de overwintering zijn ze vergelijkbaar met halsbandparkieten. Ook deze vogels hebben een goed beschut nachtverblijf nodig en in de winter dikke zitstokken. Net als halsbanden zijn ze gevoelig voor het bevriezen van tenen. Met die wetenschap kon niets mij legenhouden de vogels aan te schaffen. Uitvoerig sprak ik hierover met mijn vrouw want we doen waar het de liefhebberij betreft steeds alles samen en uiteindelijk moest er ook nogal wat geld voor uitgetrokken worden.

Het duurde toch nog wel ruim een jaar eer dat ik bij een importeur een koppel aantrof. De pop zag er niet al te best uit, ze zat slecht in de veren en kon nauwelijks vliegen. Kennelijk waren door de inboorlingen die de vogel gevangen hadden, alle grote pennen uitgetrokken. Ik had gewoon medelijden met het dier. Ik zag wel dat zij zonnepitten had gegeten en dat vond ik wel positief. De meeste pas ingevoerde papegaaien willen maar moeilijk ander voedsel dan ze gewend zijn tot zich nemen. De man, die weliswaar in een kleine kooi naast de pop zat, zag er gezond uit. Ik kreeg de indruk dat het beslist geen jonge vogel was. Ondanks wat bezwaren betreffende de conditie van de pop, kocht ik het paar dat gehuisvest was in een op 20°C verwarmde ruimte, immers het was al november. Ik bracht de vogels onder in een grote kooi, binnen in een aparte kamer waar de temperatuur schommelde tussen 15 en 18°C. Het bleek wat te koud te zijn voor deze nog maar kort ingevoerde vogels en de man werd ziek en twee dagen later was hij dood. Een groot leed en hoe zou ik aan een andere man komen. De pop werd in een papegaaienkooi gezet en in de warmere huiskamer geplaatst. Ze was niet ichuw. Ik gaf haar dagelijks fruit, zo veel ze lustte en ook koekjes en stukjes brood met boter gingen er gretig in. Daarbij kreeg ze zaden en af en toe gekiemde zonnepitten. Na een aantal maanden werden we dikke vrienden en ik kon haar al de kooien nemen en er als het ware van alles mee doen. Inmiddels was haar sluiting sterk verbeterd, de grote slagpennen waren als volgroeid en ze kon al wat beter vliegen. Dagelijks deed ze op een stok op haar kooi vlieg oefeningen. Een betere ventilator kunt u zich niet wensen. Overigens werden deze vlieg bewegingen door mijn vrouw niet in dank afgenomen maar we hadden veel vriend-

schap aan de vogel en dan kan je wat meer van ze verdragen.

Wekelijks gaf ik haar een douche door haar met een bloemenspuit met lauwwarm water nat te maken. In het begin vond ze het niet zo prettig maar daarna had ze niets liever. Op deze manier ging de winter voorbij en tijdens mooie dagen in april en mei werd ze telkens met kooi en al buiten gezet. Wanneer de nachten niet koud waren, brachten we haar onder in een inmiddels klaar gemaakte volière. Ondertussen poogde ik steeds een man te bekomen maar dat leverde geen succes op en inmiddels was het al weer najaar toen ik bij dezelfde importeur een man kon kopen. Ik kon kiezen uit drie vogels waarvan er twee duidelijk ouder waren dan 3 tot 4 jaar. De derde vogel was nog geen 3 jaar oud hetgeen goed te zien was aan de nog niet op kleur zijnde snavel. Deze laatste vogel kocht ik en zette hem in een kooi in de goed verwarmde huiskamer. De pop bleef toen in de buitenvolière en dat gaf geen enkel probleem, ze was goed geacclimatiseerd. Met de man ging het gelukkig dit maal ook goed alhoewel wij er lang niet zo vertrouwd mee raakten als met de pop. Voor het overige verliep het allemaal zoals bij de pop en ook de man werd bij mooi weer met kooi en al buiten gezet. Op die manier hadden beide vogels elkaar op afstand al wat leren kennen.

Midden mei werden beide vogels samengebracht in een volière met een bodemoppervlak van 2 x 3 meter. Inmiddels had ik gelezen dat deze edelpapegaaien ongaarne vliegen en liever van tak tot tak klauteren. Vandaar dat de volière werd voorzien van volop klimtakken. De kennismaking tussen beiden is heel speciaal. Er wordt ontzettend veel tegen elkaar 'verteld' onder het uiten van allerlei zachte geluidjes met af en toe eens een luidruchtiger uitschieter. Het is fascinerend om dat gade te slaan. Deze vogels hebben naar mijn gevoel wel een hoge ontwikkeling. Ik had al vele jaren Australische parkieten gehouden en gekweekt maar dit was werkelijk iets anders.

Ik wist dat mijn paar edelpapegaaien nog te jong was om er mee te kweken en vandaar dat ik er nog niet aan dacht om een nestblok aan te brengen. Dit heb ik pas twee jaar later gedaan. Ondertussen werden de vogels wel goed verzorgd, aan niets ontbrak het ze. Naast een goede mengeling parkietenzaden kregen ze

alle soorten fruit alsook bessen van braam, lijsterbes, vuurdoorn, vlier, meidoorn met daarnaast verschillende soorten noten en halfharde mais in kolf.

Opvallend is wel dat ze, vergeleken met andere soorten parkieten, enorme verkwesters zijn. Ze eten naar behoefte en het overtollige wordt stuk gebeten alsof het vernietigd moet worden, waarbij dan alles op de grond terecht komt. In de natuur is dat voedsel dan bestemd voor de grond dieren. De edelpapegaaien leven in hoge bomen op de zuidelijke Molukken. Er zijn verschillende soorten, men schrijft van 10 tot 12, doch drie er van zijn bij mijn weten ingevoerd en ook gekweekt, namelijk de Cornelia waarvan de pop op de blauwe vleugelranden na helemaal rood is, dan die van Nieuw Guinea en als derde de Ceram of Ambon edelpapegaai welke de wetenschappelijk naam *Ecliptus roratus* draagt.

Het verschil in verschijningsvorm tussen man en pop is enorm groot. De mannen zijn groen en ongeveer 8 cm groot, de poppen rood en ongeveer 34 cm groot. Edelpapegaaien zijn rustige vogels die alleen in de paartijd duidelijk levendiger worden terwijl ze zich dan ook veel meer laten horen. Kleine veranderingen in en aan de volière accepteren ze moeilijk en ook bezoek van vreemden wordt niet op prijs gesteld. Ze protesteren daartegen met duidelijke stemgeluiden. Vandaar dat als er gebroed wordt er volstrekt rust geboden is.

Hun voedsel moet steeds in de nabijheid van hun zitstokken aanwezig zijn en tevens op minimaal twee verschillende plaatsen.

Bij mijn twee koppels die ik nu heb, zijn er nogal wat verschillen in gewoonten. Zo mag bij het oude koppel de man niet naast de pop uit dezelfde eetbak eten en als hij dat toch probeert moet hij wel gauw maken dat hij wegkomt. Hij mag overigens wel weer bij haar in het nestblok komen ook als er gebroed wordt en zeker als er jongen gevoerd moeten worden. Geen van beiden komen ze ooit op de grond. Het jongere paar komt wel weer regelmatig op de bodem van de volière, overigens ook alleen maar om wat op te pikken, anders niet. Bij datzelfde koppel mag de man wel naast haar komen zitten en uit dezelfde bak voedsel pikken. Het nestblok is echter voor hem verboden gebied. Zij laat beslist niet toe dat hij binnenkomt.

Gemiddeld legt de pop 2 eieren welke volgens mijn aantekeningen 29 tot 30 dagen worden bebroed. Als de jongen vier weken oud zijn komen de eerste veerpluimen door en dan is reeds te zien van welk geslacht ze zijn. De jongen blijven ongeveer 3 maanden in het nestblok en worden gedurende die tijd gevoerd door de pop en bij het oudste paar door beide oudervogels. Na het uitvliegen bedelen de jongen nog zo'n 3 maanden om voedsel. Na het uitvliegen worden ze alleen door de man gevoerd. Hij beschermt ook zijn jongen tegen alles en als je dan in de volière zou komen is het wel oppassen.

Ik ben door mijn onoplettendheid al meerdere malen gebeten. Hij wordt ook heel erg kwaad als ik een van de jongen in de hand tracht te nemen, terwijl, als er geen jongen zijn, hij zelf wel op mijn hand komt zitten.

Het nestblok moet van een harde houtsoort zijn gemaakt. Sommige kwekers gebruiken een kleine bierton als nestblok. De afmetingen van een nestblok moeten wat het oppervlak betreft minimaal 25 x 30 cm zijn. In het nestblok die ik in de regel wat stukken wilgenhout welke ze dan heel fijn knagen. De volière dient toch wel enige lengte te hebben want de ervaring heeft mij geleerd dat ze juist wel graag wat vliegen en dit ook

heel goed kunnen. Hun vlucht is bijna geluidloos en recht. Zelf ben ik nu van mening dat de volière minimaal 6 meter lang moet zijn en 10 meter is nog beter. Het houtwerk en het gaas worden door de vogels volledig onberoerd gelaten. Wel moet er voor worden gezorgd dat ze zich kunnen laten natregenen. Dat is namelijk hun manier van baden en het komt hun verenkled ten goede.

Over edelpapegaaien wordt geschreven dat ze een hoge leeftijd kunnen bereiken en ook dat ze 5 jaar oud moeten zijn willen ze tot voortplanting kunnen komen. Mijn eigen kweek man was net nog geen 3 jaar toen hij zorgdroeg voor een bevrucht legsel. Zelf heb ik 7 jaar moeten wachten eer mijn eerste koppel tot voortplanting overging.

Interessant is nog te vermelden dat de eerste eigen kweek man, waar we erg veel met bezig zijn geweest en nog in feite, bijzonder goed en duidelijk kan spreken en een vrij grote woordkennis heeft. Vooral mijn vrouw kan heel goed met hem overweg. Het is zelfs al zover dat zijn vader, mijn eerste edelpapegaai man, die naast hem in een aangrenzende volière is gehuisvest, al enkele zinnen heeft overgenomen. Wanneer beide vogels, vader en zoon, met elkaar zitten te praten kunnen wij niet weerstaan om ze af te luisteren. Ze kunnen ons dan niet zien. Het is bijzonder amusant om dat aan te horen en heel vaak moeten we daar erg om lachen. Er zijn zelfs woorden die de jonge man zegt die ik hier niet durf neer te schrijven, men zal het niet geloven.

Het zijn merkwaardige vogels waar we erg veel van houden. Ze zijn al weer heel lange tijd bij ons, hebben zich goed aangepast en wij ook aan hen.

VITAMINE E, niet alleen "bevruchtingsvitamine".

door: ing. J. van Himbergen jr.

1. Inleiding.

Tijdens mijn voordracht van het papegaaien-symposium op 26 april 1986 in Diergaarde Blijdorp is wederom gebleken dat het vitamine E bij de liefhebber alleen maar bekend staat als "bevruchtingsvitamine".

Ook wanneer in vogelbladen over dit onderwerp wordt geschreven, spreekt men enkel van dit vitamine in verband met de bevruchting.

De aandacht voor vitamine E beperkt zich dan ook hoofdzakelijk tot de broeden- en kweekperiode. Daar echter het vitamine E een veel omvangrijkere functie in de vogelvoeding heeft, namelijk als een biologische anti-oxydant, verdient het ook buiten deze periode onze aandacht. Hiermee hebben we nog niet gezegd, dat de vitamine E behoefte tijdens rui- en rusttijd gelijk is aan de broed- en kweekperiode. Verschillende aspecten, zoals samenstelling van de voeding, de bereiding en opslag van het voedsel zijn hiervoor mede bepalend.

Tijdens mijn voordracht heb ik hier al op gewezen, zij het in het kort. "Papegaaiachtigen die eenzijdig worden gevoerd of een eetgewoonte hebben opgebouwd van vetrijke voedermiddelen (zonnepitten, pinda's) of zachtvoerders opnemen met een laag eiwitgehalte en waar extra vetten aan zijn toegevoegd (dus met een te hoge energiewaarde), zullen hiervan over een langere periode de nadelige gevolgen van ondervinden".

Ook andere vogelsoorten kunnen door een verkeerde voeding of door het niet goed bereiden of bewaren van het voedsel in konditie achteruitgaan, doordat er onvoldoende vitamine E in de voeding aanwezig is of door een onjuiste bewaar-methode het vitamine zijn werkzaamheid voor het grootste deel heeft verloren vóórdat het door de vogel is opgenomen.

Door de veelzijdige functie van het vitamine E als een natuurlijke anti-oxydant zijn de gebreksverschijnselen ervan niet altijd direct te onderkennen. Het gebrek kan reeds een langere periode sluimerend aanwezig zijn zonder dat het uiterlijk waarneembaar is. De gevolgen kunnen echter zeer ingrijpend zijn.

Reden voor mij om hier uitgebreid op in te gaan, omdat in de praktijk hieruit veel meer problemen voortkomen dan wordt

onderkend. We zullen hierbij enkele aspecten over de rol van het vitamine E in het vogellichaam behandelen en de wegen aangeven om een tekort in de voeding te voorkomen.

2. Vitamine E als "bevruchtingsvitamine".

De meest bekende functie van het vitamine E is de instandhouding van het voortplantingsvermogen van zowel man- als popvogel. Om deze reden wordt het in de liefhebberij ook wel als "bevruchtingsvitamine" betiteld. In verband met de vruchtbaarheid is de functie van vitamine E tweeledig. Op de eerste plaats zorgt vitamine E als een natuurlijke anti-oxydant, dat het vitamine A in het vogellichaam zijn werkzaamheid blijft behouden. (Op deze anti-oxydatieve eigenschap van het vitamine E komen we in paragraaf 3 nog uitgebreid terug).

Het is namelijk vitamine A in het vogellichaam dat zorgt voor de bouw en het onderhoud van alle slijmvliescellen; dus van de ogen, in de bek, de luchtwegen, het spijsverteringskanaal en de geboortewegen.

Op de tweede plaats zorgt vitamine E voor een goed functioneren van hersenen en zenuwstelsel. Wanneer een manvogel een pop ziet (en omgekeerd) moet via hersenen en zenuwstelsel een goede prikkeloverdracht plaatsvinden. Hierdoor wordt een ingewikkeld hormonaal proces van broedrijp worden op gang gebracht, mits er ook aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1. Tijd.

Een vogel leeft in een steeds terugkerende cyclus van rust-, kweek- en ruiperiode. Tijdens kweek- en ruitijd worden veel inspanningen van de vogel gevraagd; de jongen worden grootgebracht en tijdens de rui worden in een kort tijdsbestek nieuwe veren gevormd. Dit is alleen maar mogelijk door een zeer intensieve stofwisseling tijdens kweek en rui, waarbij ook de lichaamsreserves worden aangesproken. De vogel verlangt daarom een periode waarin hij/zij deze reserves weer kan aanvullen en oude cellen kan vervangen door nieuwe. Hiervoor staat een zekere tijd; de rustperiode. In augustus stoppen met de kweek en in januari van dezelfde vogels weer jongen verlangen, is te veel gevraagd.

Ook met te jonge vogels kweken geef aanleiding tot mislukkingen. Men dient zich rekenschap te geven van de geslachtsrijpe leeftijd van de verschillende vogelsoorten. Is deze bij kanaries al bij ongeveer 1 jaar bereikt, bij de grote parkietachtigen kan deze afhankelijk van de soort 2 jaar of langer zijn.

2. Licht en temperatuur.

Het proces van broedrijp worden in de natuur is mede een gevolg van een geleidelijke toename van licht en temperatuur. Het geforceerd toepassen van kunstmatige belichting en warmte leidt tot minder goede resultaten. Gaan we kunstmatig de dag verlengen dan doet we dit bij voorkeur in de ochtten met hooguit een half uur in de week. Een maximum daglengte van 14-15 uur per dag tijdens de kweek is ruim voldoende. Ook een gelijkmatige temperatuuroptimalisatie zonder grote temperatuurschommelingen tussen dag en nacht bij de vroege kweek is van belang.

3. Voeding

Niet alleen het vitamine E in de voeding is van belang voor een goede bevruchting en kweekresultaat, ook andere voedingsstoffen zoals hoogwaardig eiwit, vetten, koolhydraten, vitaminen, massa en sporenelementen moeten aan het e worden doorgegeven. Pas dan kan het zich ontwikkelen tot een levensvatbaar jong.

Met het bovenstaande wil ik aangeven dat het broedrijp worden van vogels niet alleen kan worden bewerkstelligd door het kopen van een flesje vitamine E zoals soms nog wordt gedacht.

Wanneer aan één of meerdere voorwaarden (tijd, licht, temperatuur en voeding) geen of onvoldoende aandacht is geschonken, zal men rekening moeten houden met mislukkingen. De voeding met het vitamine E als bestanddeel hiervan is slechts één van de voorwaarden die nodig zijn voor een succesvolle kweek. Zonder afbreuk te doen aan het belang van vitamine E bij de bevruchting mogen we hier geen misverstand over laten bestaan; Vogels broedrijp maken met enkele extra verstrekking van vitamine E is een illusie. Aan het synoniem "bevruchttingsvitamine" voor vitamine E wordt in de praktijk door de liefhebber dan ook dikwijls een verkeerde (overdreven) uitleg gegeven.

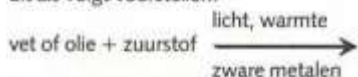
3. Vitamine E als natuurlijke anti-oxydant in de voeding.

Tot nu toe hebben we uitsluitend het belang van vitamine E voor de bevruchting besproken. We hebben gekonstateerd dat we niet alleen extra aandacht aan de vitamine E-voorziening moeten schenken.

Terzijde is ook een zeer belangrijke functie van het vitamine E ter sprake gekomen, namelijk die van een natuurlijk anti-oxydant. Bij dit gegeven zullen we wat langer stil blijven staan, termeer omdat hieraan in het verleden onvoldoende aandacht is besteed en problemen uit de praktijk een meer uitgebreide bespreking van dit vitamine rechtvaardigt.

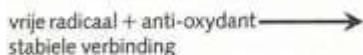
Door een ongewenste reactie van zuurstof met oliën en vetten, die een bestanddeel vormen van de dagelijkse voeding, kan bederf optreden. We spreken dan van een oxydatieve afbraak van vetten en oliën. Factoren zoals licht, warmte en zware metalen (ijzer, koper en mangaan) bevorderen deze ongewenste reactie. Doordat het aantal reactieve verbindingen (vrije radicalen) onder invloed van bovenstaande factoren in de loop van de tijd sterk toeneemt, spreken we van een kettingreactie. Deze resulteert uiteindelijk in een talkachtige en/of ranzige geur of smaak.

Schematisch weergegeven kunnen we dit als volgt voorstellen:

vrije radicalen + ranzige geur of smaak

Hebben we ons van het bovenstaande een voorstelling kunnen maken dan komen we nu op de functie van een anti-oxydant in de voeding. Een anti-oxydant voorkomt namelijk dat vetbederf optreedt door met de zeer reactieve verbinding (vrije radicaal) een meer stabiele verbinding te vormen. Er ontstaat dus geen kettingreactie, die tot bederf leidt. Schematisch weergegeven:

Is er een stabiele verbinding ontstaan dan heeft de anti-oxydant zijn werk gedaan en heeft hiermee ook zijn werkzaamheid verloren.

Vitamine E is een voorbeeld van een natuurlijke anti-oxydant, d.w.z. het komt van nature in de grondstof voor. Door deze anti-oxydatieve eigenschap kan het vi-

tamine E-gehalte van de grondstof afnemen. Aan fabrieksmatig bereide voedermiddelen voor vogels wordt naast het vitamine E ook een synthetische anti-oxydant (zoals ethoxyquin of BHT) toegevoegd.

Deze synthetische anti-oxydant neemt grotendeels de taak van het vitamine E in het voedsel over, zodat het vitamine E zijn anti-oxydatieve eigenschap blijft behouden.

4. Vitamine E als natuurlijke anti-oxydant in het vogellichaam.

Niet alleen in de voeding als zodanig is het vitamine E als anti-oxydant van belang. Ook in het vogellichaam, wanneer het met de voeding is opgenomen, vervult vitamine E een belangrijke rol als anti-oxydant in de lichaamscellen. In deze cellen is vitamine E ten nauwste betrokken bij het stabiliseren van met name onverzadigde vetzuren (bestanddeel van vet of olie) door de vorming van schadelijke producten (vrije radicalen) te remmen. De laatste tien jaren worden als gevolg van de vergrijzing van de bevolking in de meeste Westerse landen en de daaruit voortvloeiende ziekten miljoenen gulden besteed aan het onderzoek van het verouderingsproces van cellen, ook wel celslijtage genoemd. Tot op heden is men tot het inzicht gekomen, dat enerzijds het ontstaan van schadelijke nevenproducten (vrije radicalen) in de cel die bij de normale stofwisselingsprocessen ontstaan en anderzijds het vermogen van de cel om de opeenhoping van deze schadelijke stoffen te voorkomen, bepalend zijn voor het feit of een cel zijn functie over een langere periode kan handhaven.

Naast enkele enzymen MAAKT HET VITAMINE E ALS ANTI-OXYDANT DEEL UIT VAN HET BIOCHEMISCH AFWEERSYSTEEM VAN DE CEL, zodat deze zijn functie over een langere periode kan handhaven.

Het onderzoek naar het verouderingsproces richt zich steeds meer naar het functioneren van hersenen en zenuwen en de veranderingen die in bepaalde delen hiervan optreden.

Bij vogels kan in dit verband het afweermecanisme van de cel worden beïnvloed wanneer:

- a. Vogels gedurende langere tijd geen of onvoldoende vitamine E via de voeding opnemen,
- b. Vogels een verkeerd samengestelde voeding krijgen,

c. Vogels een eenzijdig (vetrijke) voeding opnemen,

d. Vogels ranzig voedsel opnemen, waardoor een vitamine E-tekort ontstaat.

Bij de gebreksverschijnselen die ten gevolge van een vitamine E-tekort optreden, lijken ook veranderingen in hersenen en zenuwen een belangrijke plaats in te nemen. Deze gebreksverschijnselen zijn:

1. Het voortplantingsvermogen van de vogels vermindert. Dit aspect hebben we al in paragraaf 2 besproken.
2. Een zenuwstoornis, welke in een minder ver gevorderd stadium herkenbaar is aan de ongeregelde bewegingen en evenwichtsstoringsen. Daarna treedt een algehele zwakte op en de ongecoördineerde bewegingen met kop en poten nemen toe. Hierdoor wordt de opname van eten en drinken sterk belemmerd en de vogels verliezen snel aan gewicht. Dit leidt tot volledige uitputting en ten slotte de dood.

Een gebreksverschijnsel van een vitamine E-tekort dat juist een geheel ander celweefsel treft, is:

3. Spierdystrofie. Dit treedt op bij jonge vogels wanneer naast een vitamine E-tekort er ook een gebrek is aan zwavelhoudende aminozuren (eiwitbouwstenen). Deze ziekte tast vooral borst- en dijspiers aan, waardoor de vogel verzwakt. Bij sectie worden tussen de gezonde vezels lichtgekleurde (gedegeneerde) vezels in het spierweefsel aangetroffen. Een specifieke vorm van spierdystrofie is de degeneratie van de spiermaag.

5. Voorkomen is beter dan genezen.

Bij de genoemde gebreksziekten staat het vitamine E centraal. We zullen de voeding aan een nadere beschouwing onderwerpen, zodat de liefhebber in de toekomst zoveel mogelijk risico's van een vitamine E-tekort kan uitsluiten.

A. Vogels nemen gedurende langere tijd geen of onvoldoende vitamine E via de voeding op.

Vitamine E komt in een achttal vormen in de natuur voor. De activiteit van deze natuurlijke vormen verschilt echter zeer veel. De meest actieve vorm is het zogenaamde alpha-tocopherol. Omdat de activiteit en de aanwezigheid van de overige zeven vormen in de natuur veel minder zijn, wordt in de voeding dan ook al-

tijd uitgegaan van het gehalte aan alpha-tocopherol en niet het totale vitamine E-gehalte.

Daar het natuurlijke vitamine E-gehalte van grondstoffen, zaden, granen, fruit, groenvoeders etc. nooit een konstant gegeven is – denk maar aan seizoensinvloeden, bewaarmethode en de eventuele bewerkingen die ze ondergaan – mag dit nooit een uitgangspunt zijn voor de dekking van de vitamine E-behoefte bij kweekvogels.

Zaadetende vogels die bestemd zijn voor de kweek en enkel leven op een rantsoen van zaden en/of groenvoer, fruit nemen onvoldoende vitamine E op voor een gezond vogelleven.

Wordt naast de zaden een volledig eivoer volgens voorschrift verstrekt in kweek-, rui- en rusttijd dan wordt het gehele jaar door op een verantwoorde wijze aan de vitamine E-behoefte van vogels tegemoet gekomen.

B. Vogels nemen door een verkeerd samengestelde voeding onvoldoende dierlijk eiwit en te veel vet op, waardoor een vitamine E-tekort in het volgelichaam kan ontstaan.

Vooraf in de kweekperiode kan dit verstrekkende gevolgen hebben. De jongen krijgen voedsel toegediend, dat onvoldoende dierlijk eiwit bevat. Juist in dit dierlijke eiwit zijn bepaalde noodzakelijke aminozuren (methionine en cysteine) in meerdere mate aanwezig dan in plantaardige eiwitten. Deze zorgen voor een goede spierontwikkeling van borst, dij, skelet en maag bij de jongen samen met het vitamine E.

Doordat de jongen via zulk een voedsel naast onvoldoende dierlijk eiwit ook nog een hoog vetgehalte opnemen, kan een vitamine E-tekort ontstaan.

Als gevolg hiervan groeien de jongen slecht en kunnen afwijkingen ontstaan zoals onder punt 3, paragraaf 4 (spierdystrofie) is vermeld.

Een zeer specifieke vorm van spierdystrofie bij jonge vogels is het slecht ontwikkelen van de spiermaag. Zachtvoeders met een laag eiwitgehalte (dus met onvoldoende dierlijke eiwit) en een hoog vetgehalte, doordat er extra vetten aan zijn toegevoegd, kunnen hieraan ten grondslag liggen.

C. Niet alleen door een verkeerd samengestelde voeding, doch ook door een eenzijdige (vetrijke) voedselopname wordt te veel vet door de vogel opgenomen, waardoor een vitamine E-tekort kan ontstaan.

De eenzijdige voedselopname is het gevolg van de voorkeur voor bepaalde zaadsoorten waardoor de vogel een eetgewoonte opbouwt. In dit verband is er geen sprekender voorbeeld uit de praktijk dan de voeding van papegaaiachtigen.

Doordat de liefhebber steeds maar volle bakken met zaad geeft, heeft de papegaaai de keuzemogelijkheid, die uiteindelijk tot gevolg heeft dat de vogel alleen vetrijke zaden opneemt. Zonnepitten, pinda's, cedernoten en hennep hebben de voorkeur. Wanneer de voerbak voortijdig wordt bijgevuld, zal de voorkeur voor bepaalde zaadsoorten zich omzetten in een eetgewoonte. De liefhebber leeft in de veronderstelling dat zijn vogels alleen maar zonnepitten lusten, zonder zich af te vragen hoe het zo ver heeft kunnen komen. Papegaaiachtigen nemen wel degelijk fijnere en minder vetrijke zaden op als in gekontroleerde hoeveelheden wordt gevoerd.

Het al of niet gekontroleerd voeren bij papegaaiachtigen heeft grote gevolgen voor wat betreft de eiwit- en vetopname door de vogel. Met onderstaande tabel kunnen we een en ander verduidelijken:

Procentuele samenstelling (ruw eiwit, ruw vet, vocht) en energiewaarde (kcal/kg) van zonnepitten (niet ontdopt en ontdopt) en een zaadmengeling voor papegaaien en kaketoets.

samenstelling	zonnepitten niet ontdopt	zonnepitten ontdopt	zaadmengeling samenstelling van Himbergen
ruw eiwit (%)	14,9	27,7	13,6
ruw vet (%)	29,8	45,2	15,9
vocht (%)	7,8	6,6	10
energiewaarde (kcal/kg)	4085	5840	3600

In de eerste kolom zien we een eenzijdige voeding met zonnepitten hetgeen in de praktijk nog te veel voorkomt als gevolg van de eetgewoonte die papegaaiachtigen in de loop van de tijd kunnen opbouwen. De vogel neemt niet alleen een eenzijdig eiwit op, maar ook een te hoog vetgehalte (29,8%). Houden we hierbij in het oog dat de zonnepit eerst van de schil wordt ontdaan dan zien we het werkelijk opgenomen vetgehalte. Een dagrantsoen met ruim 45% vet (zie kolom 2).

In de derde kolom is een zaadmengeling weergegeven die niet alleen uit zonnepitten bestaat, maar ook uit fijnere zaden en

granen. Worden de vogels met deze mengeling in gekontroleerde hoeveelheden gevoerd dan nemen zij een gevarieerder eiwit en voldoende vet op (15,9%).

Het gekontroleerd voeren is hierbij natuurlijk wel een voorwaarde. Pas dan zullen de opgegeven gehalten worden benaderd en laat het verschil in energiewaarde van de voeding zich blijken.

Als gevolg van een verkeerd samengestelde voeding of door een eenzijdig voedselopname worden vogels te vet. Zulke vogels zijn minder geschikt als kweekvogel, omdat het surplus aan vet dat op de buik wordt afgezet de geboortewegen en de organen kan hinderen.

D. Het verstrekken van ranzig voedsel.

Het verstrekken van ranzig voedsel aan vogels voor een korte dan wel langere periode komt in de liefhebberij vaker voor dan tot op heden wordt onderkend. Geschiedt dit slechts incidenteel dan zijn de gevolgen hiervan dikwijls niet eens herkenbaar. Verstrekken we echter met regelmaat en gedurende een langere tijd ranzig voedsel dan zijn de gevolgen genoemd onder punt 2, paragraaf 4 (ze nuwstoornis) duidelijk herkenbaar.

Daarom moeten we nu de mogelijke oorzaken opsporen, zodat de liefhebber hiermee in de toekomst rekening kan houden.

Nemen we allereerst de gekiemde zaden. Sommige vogelsoorten zijn verzot op gekiemde zaden of eisen dit als bestanddeel van hun dagrantsoen. Het kiemen van zaden en van vetrijke zaden zoals raapzaad en negerzaad met een vetgehalte van ruim 42% in het bijzonder houdt ook zekere risico's in wanneer dit niet goed gebeurt. Voor het kiemen van zaden is zuurstof, warmte en vocht nodig. Deze omstandigheden zijn ook bevorderlijk voor het bederf van het vet dat in deze zaden aanwezig is. Worden nu zaden voor een week ineens gekiemd dan is het ranzig worden van deze zaden

(naast risico voor schimmelgroei) niet ondenkbaar. Zonder dat de liefhebber zich hiervan bewust is, doet hij beetje bij beetje afbreuk aan de konditie van zijn vogels.

Het is daarom verstandiger om iedere dag over vers gekiemde zaden te kunnen beschikken.

Producten zoals maaskiemolie, tarwekiemolie (bevatten vitamine E) en levertraan (bevat vitamine A en D) worden door de liefhebber nog al eens graag door de zaden of het zachtvoer gemengd. Meestal heeft hij zo'n aangebroken flesje nog in voorraad van het vorige jaar. In dit tijdsbestek is het zeer wel mogelijk, dat de inhoud van het flesje (ondanks een toegevoegde anti-oxydant) in mindere of meerdere mate ranzig is geworden. Door dit nu te mengen door de zaden of het zachtvoer, verplicht de liefhebber zijn vogels de ranzige olie te laten opnemen. Immers zij hebben geen keuzemogelijkheid: Of ranzig voedsel opnemen of sterven van de honger. Vogels kiezen voor het eerste, doch in het ergste geval toch met het zelfde resultaat.

Wil de liefhebber zijn vogels extra vitaminen verstrekken dan kan hij even zo goed gebruik maken van de hiervoor bestemde vitaminen voor vogels. Voedermiddelen die veel vet bevatten (en met veel onverzadigde vetzuren) zijn meer vatbaar voor het-ranzig-worden. Zulks zien we bij zachtvoerders waar extra vetten aan zijn toegevoegd.

Voor de liefhebber geeft dit op het eerste gezicht een mooi en rullig aanzien van het produkt. Doordat echter elk deeltje door een vetlaagje is omhuld, is het vetoppervlak zéér groot. De aanwezige zuurstof heeft alle gelegenheid om het vet af te breken tot een minder smakelijk voedsel, dat hierdoor ook slecht is voor de konditie van de vogel.

Het toevoegen van een synthetische anti-oxydant alleen, is niet voldoende om de afbraak van het vet te voorkomen. Ongunstige bewaaromstandigheden,

VITAMINE E, niet alleen "bevruchtingsvitamine".

waarvan hier de temperatuur de belangrijkste is, kunnen het produkt ongenietbaar maken. Daarom wordt aan zulke zachtvoerders vaak een of ander vruchtenteurtje toegevoegd om de mogelijke ranzige geur of smaak te onderdrukken.

6. Aanbevelingen voor de liefhebber.

Voor de vogelliefhebber zal het een en ander niet eenvoudig zijn geweest. Immers voeding is niet zijn vak, maar het heeft onherroepelijk met zijn hobby te maken. Daarom wil ik in het kort nog enkele praktische punten herhalen:

- Zaden elke dag vers kiemen geeft minder risico's voor vetbederf (en schimmelgroei).
- Gebruik bij voorkeur geen producten die mogelijk na langdurige opslag ranzig zijn geworden (levertraan, tarwekiemolie), maar gebruik INDIEN NO-DIG de daarvoor bestemde vloeibare vitaminen voor vogels.
- Zachtvoerders met een laag eiwitgehalte en een hoog vetgehalte (door toegevoegde vetten) kunnen bij onjuiste bewaring gemakkelijk tot vetbederf overgaan. Bovendien bevatten zij onvoldoende dierlijk eiwit.
- Voedermiddelen (zaden, zachtvoer, groenvoer etc.) in gecontroleerde hoeveelheden aan vogels in kweekkooien gehuisvest, verstrekken. Hierdoor wordt een eenzijdig voedselopname of eetgewoonte voorkomen.

Slot.

Tot hier heeft de lezer zich kunnen verdiepen in het hoe en waarom van verschil-

lende aspecten die betrokken zijn bij het vitamine E in de vogelvoeding. Mijs inziens niet eens volledig, want er zijn nog diverse raakvlakken die ik omwille van de duidelijkheid onbesproken heb gelaten.

Daarnaast zijn er nog aspecten die nader onderzoek behoeven en waarvoor men nog geen sluitende verklaring kan geven. Wel hebben we kunnen constateren, dat vitamine E meer behelst dan alleen maar een "bevruchtingsvitamine".

In dit opzicht is dit artikel niet alleen een aanzet voor de liefhebber om zijn voeding zo verantwoord mogelijk samen te stellen, doch ook voor de diergeneeskunde. Immers ook daar is men tot het inzicht gekomen dat ruim de helft van de ziektegevallen voor bijzondere dieren door bestaande tekorten in de voeding wordt gekompliceerd (Prof. Dr. P. Zwart, 16 sept. 1985).

Literatuur

Basisdikaat, Inleiding in de levensmidde-lenchemie, Landbouwhogeschool Wageningen, april 1974.

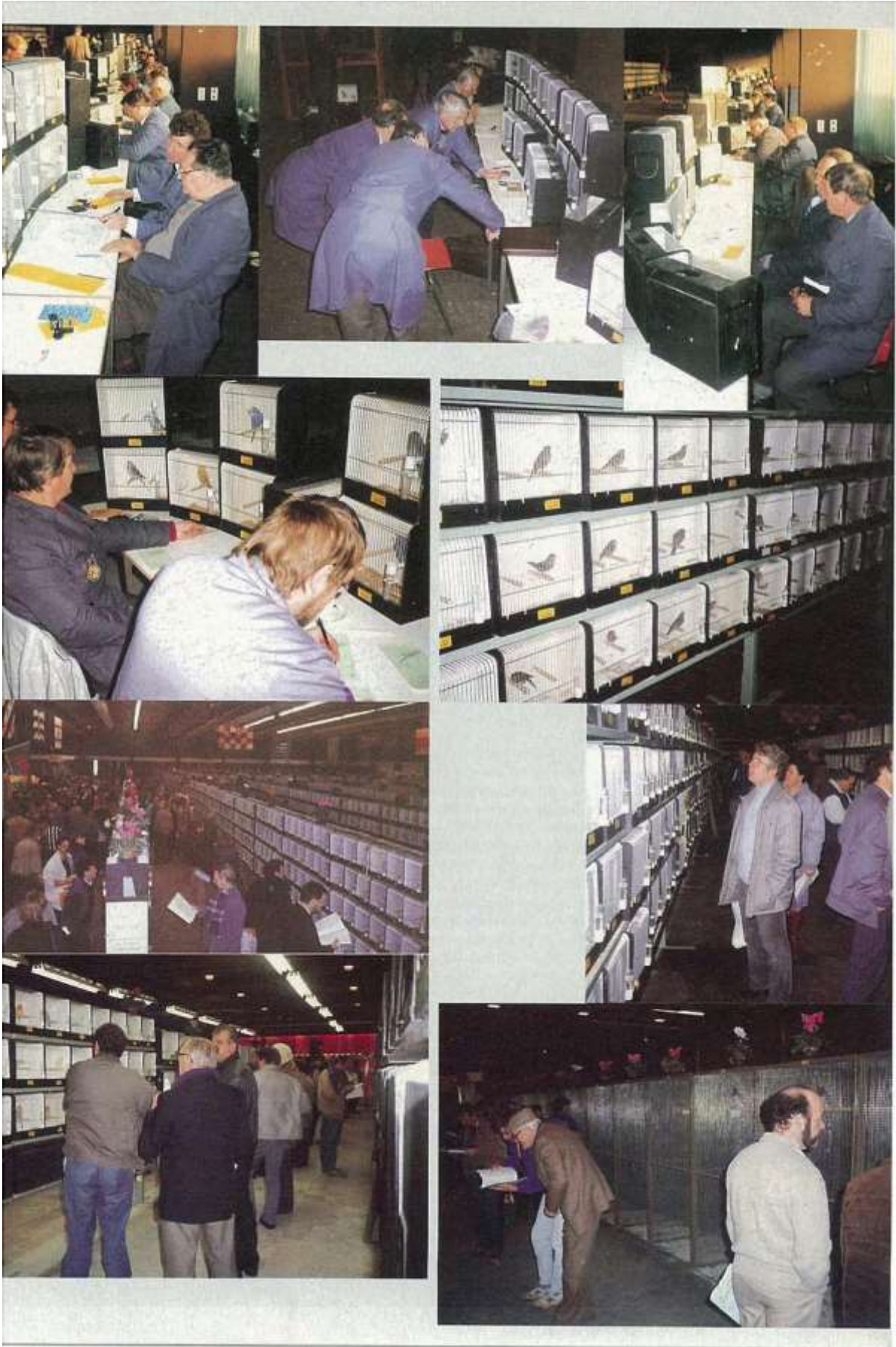
Dossier Vitamine E, Hoffmann-La Roche, Mijdrecht 1986.

Hennig, Mineralstoffe, Vitamine, Ergotropika, VEB Deutscher Landwirtschaftsverlag Berlin 1972.

Himbergen, J, Vogels die vragen worden overgeslagen, Steens BV Schiedam 1973. Intermediair, Celslijtage en dementie, 17 januari 1986, 23-27.

deMan, J.M., Principles of food chemistry, the avi publishing company inc., Westport, Connecticut, 1976.

... Dat een bond voor zo'n lage contributie zo'n geweldig maandblad kan uitgeven, gaat mijn pet te boven. Gelukkig heb ik nu wel meer verstand van vogels. ...

KAMPIOENEN NBvV 1987

HARZERS	stammen	H.G. Cnoops, Nuth	356
	enkelingen	W.J.P. Vermeij, Drachten	90
WATERSLAGERS	stammen	J. Luchjenbroers, Emmen	549
	enkelingen	J.J. de Vries, Bennebroek	141
KLEURKANARIES STAMMEN			
Pigment zonder rood		J.P. Debougnoux, Wijnandsrade	Goudisabel 373
Pigment met rood		F.M. Gerhardus, Doesburg	Orroodisabel 373
Phaeo/satinet		G. Zanen, Papendrecht	Zilv.satinet 369
Vetstof zonder rood		J.H. Gerards, Spaubeek	Goudgeel 369
Vetstof met rood		M. Stroop, Rucphen	Oranjerood 370
Mozaïeken		J.P. de Jong, Ridderkerk	Moz. orrdagaat 368
KLEURKANARIES ENKELINGEN			
Pigment zonder rood			
Pigment met rood		P. Pelzer, Venlo	Goudgroen 92
		H. Krijt, Ermelo	Zilverisabel 92
		F.M. Gerhardus, Doesburg	Orrdbrons 91
		P. v.d. Akker, Oss	Orrdischim 92
		J. Wagtmans, Sint Willebrord	Albino 92
Phaeo/satinet		Mevr. A.G. de Rooy, Maartensdijk	Rec.wit 92
Vetstof zonder rood		J.P. Debougnoux, Wijnandsrade	Goudgeelvoor 92
		J.C. Wierikx, Oud Gastel	Orrood 92
Vetstof met rood		M. Stroop, Rucphen	Zalm 92
		H. Vonhof, Nijkerk	Moz.geel 91
Mozaïeken			
VORM- EN POSTUURKANARIES STAMMEN			
Gefriseerde rassen		L.J.C. Rovers, Haaksbergen	Parijse frisé 362
Houdingrassen		J.F. Willemsen, Rotterdam	Scotch fancy 362
Gekuijfd rassen		H.J.G. Diepenmaat, Oldenzaal	Gloster 367
VORM- EN POSTUURKANARIES ENKELINGEN			
Gefriseerde rassen			
Houdingrassen		J.M.M. Nelissen, Velden	Parijse frisé 92
Vormrassen		L.C.J. Rovers, Haaksbergen	Belgische bossu 92
Gekuijfd rassen		G. van Heerwaarden, Kraggenburg	Border 92
		H.J. ter Haar, Saasveld	Gloster 92
		J.J. Oostrijck, Breda	Gloster 92
		B. Stevens, Druten	Goudlizard 91+
Getekende rassen		H.M. Jansen, Reek	Groentling zilv. 364
EUROPESE VOGELS	stammen	W. Bos, Zuidwolde	Vink 91
	enkelingen	P. Verstijlen, Sprundel	Kneu x kan. 365
BASTAARDEN	stammen	D. den Hoed, Roosendaal	Barmsijs x kan. 92+
	enkelingen	J. Wubben, Rotterdam	Trop. x kan. 363
ZEBRAVINKEN	stammen	P. Morel, Breskens	Kneu x eur. 92
	enkelingen	B. Houben, Swalmen	Grijs 373
	enkelingen	B. Houben, Swalmen	Grijs 92+
	stammen	D. Offerman, Aalsmeer	Witb.bruin 36C
	enkelingen	D. Offerman, Aalsmeer	Bruinwang 92
JAPANSE MEEUWEN	stammen	P. Rook, Krimpen aan de IJssel	Getekenden 365
	enkelingen	J. Wigmore, Biadel	Zwartbruin 91
TROPISCHE VOGELS	stammen 1	J.C.M. van Loon, Tilburg	Ceresamadine 365
	enkelingen 1	P. Hermes, Etten Leur	Emblema picta 92
	stammen 2	J. de Nijs, Dinteloord	Rijstvogel wit 369
	enkelingen 2	V.G. Nas, Nijmegen	Mol.bronzeman 92
	enkelingen 2	A.J. van Dijk, Hoogerheide	Mong. woestijnvink 92+
	stammen 3	F. ter Horst, Haaksbergen	Bruinnek musgors 36C
	enkelingen 3 EK	J.G. Blasman, Rozenburg	Rode kroonvink 91
	enkelingen 3 OK	E. Hurkmans, Heusden	Grijskopnon 91
	stammen 4	P. van Bers, Vlijmen	Zilveroor nachtegaal 363
	enkelingen 4 EK	M. v.d. Wiel, Drunen	Ceder pestvogel 92
	enkelingen 4 OK	W. van Schaik, Zeist	Purperkop glspr. 91+

GRASPARKIETEN	enkelingen	A.W. Brouwer, Kaatsheuvel	Lutino	90+
AGAPORNIDEN	stammen	J. de Jong, Sint Willebrord	Ag. roseicollis	369
	enkelingen	J. de Jong, Sint Willebrord	Ag. reseicollis	92
GROTE PARKIETEN	enkelingen 1	J. v.d. Bovenkamp, Scherpenzeel	Pennantrosella	92
	stammen 2	J. Orsel, Steenwijkerwold	Vuurvleugelpark.	365
	enkelingen 2 EK	J.M. Spenkelink, Soesterberg	Grwang roodstuit	92
TROPISCHE DUIFJES	enkelingen 2 OK	J.L. Lukus, Noordgouwe	Geelstrepentori	92
	stammen	W. Boerkamp, Nijverdal	Galapagosduif	364
	enkelingen	W. Boerkamp, Nijverdal	Bronsvleugel	92
KWARTELS	stammen	F. Doens, Oostburg	Chin.dwergkwartel	365
	enkelingen	H. de Geus, Barneveld	Roul roul	92

KAMPIOENEN KEURMEESTERSINZENDING

HARZERS	stammen	L.W. Balmaekers, Nuth		361
	enkelingen	M.A. Paans, Waalwijk		90
WATERSLAGERS	stammen	H. Spelbos, Arnhem		505
	enkelingen	H. Warmerdam, Hillegom		138
KLEURKANARIES	stammen	C.A. van Unen, Roosendaal	Goudgroen	363
	enkelingen	M. Hoeks, Bergeijk	Zilverbruin	92
POSTUURKANARIES	stammen	J.M. Schmeitz, Born	Parijse frisè	360
	enkelingen	J. Bokkers, Nijkerk	Norwich	91+
EUR.VOGELS/ BASTAARDEN ZEBRAVINKEN/ JAP.MEEUWEN		J. Schrauwen, Sint Willebrord	Groenling	91
TROPISCHE VOGELS ETC. PARKIETEN		E. Kint, Koewacht	Zwartbruin stam	363
		H.W.J. Manders, Gendt	Grijset	91
		A.W.J. v.d. Voorn, Hoogmade	Zilverbekje	90
		A.W.J. v.d. Voorn, Hoogmade	Ag.roseicollis	90

KAMPIOENEN JEUGDLEDEN

GROEP 1		E. Smolders, Muiden	Harzer	89
GROEP 2	stammen	D. Kas, Sint Willebrord	Zilv.isabelpastel	369
GROEP 2	enkelingen	A. Belde, Hoogerheide	Goudgeel	92
GROEP 3	stammen	W. Otten, Eindhoven	Frater x kanarie	358
GROEP 3	enkelingen	M. van Halderen, Oosterhout	Vink	92
GROEP 4	stammen	J. van Hese, Ridderkerk	Grijze bleekrug	358
GROEP 4	enkelingen	D. Doens, Oostburg	Rode kroonvink	91+
GROEP 5	enkelingen	F. de Kort, Antwerpen	Nandayaparkiet	90+

AAN ALLEN ONZE HARTELIJKE GELUKWENSEN

Geelschouderwida

(Euplectes (Coliuspasser) macrourus)

Foto: Horst Bielfeld

In prachtkleed zijn de mannelijke geelschouderwida's ongeveer 23 cm groot en buiten de broedperiode, wanneer ze in hun zogenaamde rustkleed zijn, 14 cm. De popjes zijn in het algemeen nog wat kleiner, namelijk 12 cm.

In hun bruidstooi zijn de mannetjes overwegend zwart, ook de poten en snavel. Het rugdek en de schouders zijn goudgeel van kleur en de vleugelveren hebben een beigeachtige omzoming. De popjes zijn aan de bovenzijde beigebruin met zwarte bestreping. De onderzijde van de popjes is beige met op de borst en flanken een lichte bestreping. In rustkleed zijn de mannetjes nagenoeg gelijk als de popjes, het gele veerveld op rug en schouders blijft echter aanwezig alhoewel het dan niet meer zo duidelijk spreekt.

Ze komen in vier rassen voor in Oeganda, Kenia, West Afrika tot Soedan, Zaire, Angola tot Mozambique en in Tanzania. Het zijn bewoners van uitgestrekte grasgebieden. De mannetjes zitten vaak op de hoge grasstengels met opgezette goudblinkende rugveren. De nesten worden gebouwd in hoge graspollen en voor het bouwen van zo'n nest wordt uiteraard gebruik gemaakt van grasstengels. De nestbouw wordt overgelaten aan de pop en zij is het ook die de twee eieren bebroedt. Die eieren hebben een groenachtige blauwe schaalkleur welke bezet is met grijsbruine vlekjes en haaltjes. Buiten de broedperiode leven ze in grote groepen. De mannetjes zijn polygaam, houden er meerdere vrouwtjes op na. Dit houdt dus in dat ook in de volière naast één mannetje meerdere poppen aanwezig moeten zijn, wil men enig kweekresultaat behalen.

Als de jonge geelschouderwida's na ruim drie weken door het popje in het nest zijn gevoerd, vliegen ze uit. In hun verschijningsvorm doen ze dan denken aan volwassen popjes. Veertien dagen later zijn ze zelfstandig.

Op een goede zaadmengeling voor tropen, aangevuld met gras- en onkruidzaden en wat eivoer, blijven ze in goede conditie. Tijdens de broedperiode is enig dierlijk voedsel gewenst.

Ervaringen m

Ned. benaming:
zwartkeelamarant
Lat. benaming:
Lagonosticta larvata
(Ruppell 1840)

Herkomst:
Senegal, Gambia, Ivoorkust,
Guinea, Mali, Ghana, Togo,
Nigeria, Tsjaad, en de
Centraalafrikaanse republiek-

De vogels zijn gehuisvest in een kleine kamer van 220 bij 170 cm waarin zich links en rechts 3 broedkooien bevinden van 200 bij 60 hoog bij 40 cm diep. Dit is mijn "rustigste" vogelkamer en hierin kweek ik zoveel mogelijk natuurbroed. In elke kooi zitten 1 of 2 kweekkoppels. Met coniferentakken, brem en gras wordt een zo "natuurlijk" mogelijk uiterlijk aan de kooien gegeven.

Tegen het gaas hang ik aan de buitenkant ook vaak nog takken zodat de vogels zich veilig voelen en zich eventueel verstoppert kunnen.

De vogels krijgen een tropenzaadmengsel aangevuld met trosgierst, japanse millet en rode panicum. In de zomer krijgen ze verse onkruidzaden. Verder hebben ze steeds de beschikking over grit, eierschalen en ook wordt veel van het schelpenzand gepikt. Onder in de zandlade leg ik steeds een stuk krant en daarop komt het schelpenzand; dat is erg gemakkelijk bij het schoonmaken en bovendien verdwijnt dan meteen alle ontlasting. Verder krijgen de vogels eivoer aangevuld met mierenpoppen. Meelwormen durf ik ze niet te geven omdat ik bang ben dat ze daar verstopt van kunnen raken. Dat ze elke dag vers drink- en badwater krijgen spreekt natuurlijk vanzelf.

De temperatuur schommelt tussen 15 graden C 's nachts tot 21 graden C overdag, vochtigheid 70%, kunstverlichting TL 40 watt, 14 uur per dag constant.

Het eerste nest werd begonnen op een heel ongelukkige plaats, tussen takker waar maar weinig steun was voor de bodem van het nest. Dat heb ik ze toer maar verder onmogelijk gemaakt door het nest af te breken en de takken te verwijderen. Ik heb dat al vaker meege-

e zwartkeelamarant.

Tekst: M. Aussems

Foto's: M. Aussems en J. Wigmore

maakt, steeds viel het nest uit de takken, soms met eieren of jongen er al in, en dat wilde ik niet nog een keer laten gebeuren. Er werd wel flink geprotesteerd maar een week later werd er een nest gebouwd in een nestkast zonder deksel. Van kokosvezel, fijn gras en wat mos werd een nest gebouwd dat van binnen werd bekleed met veertjes en wat sharpie. Er werden 5 witte eitjes gelegd die door man en pop afwisselend werden bebroed. Na ongeveer 12 dagen de eieren uit. De jongen werden gevoerd met eivoer, mierenpoppen en vleugellose fruitvliegen. Na 5 dagen lag 1 jong dood op de grond maar bij nestcontrole bleek dat de andere 4 jongen rustig en met volle krop in het nest lagen.

Ze lagen met de rug naar de nestopening toe. De jongen hadden blauwe papillen aan de zijkant van de bek. De lichaamskleur van de jongen was donkerbruin. Ik heb de jongen maar niet geringd om het risico te vermijden dat ze door de oudervogels uit het nest gegooid zouden worden. Ik heb liever 4 jongen groot ongeringd en natuurbroed dan 4 jongen geringd onder de meeuwen.

Het bedelen van de jongen was nu goed te horen en verdere nestcontrole heb ik maar niet toegepast. Toen de jongen 11 dagen oud waren en niet meer door de ouders werden warmgehouden heb ik pas weer een nestcontrole toegepast; 4 jongen met een volle krop en al stoppel-

tjes. Van nest en jongen heb ik in dat stadium foto's gemaakt.

Om te snel uitvliegen te voorkomen heb ik het nest verder maar met rust gelaten.

Bij het uitvliegen van de jongen is meteen te zien wat man en pop is, de mannen hebben een donkere keel. Vooral in het begin zijn de jongen erg schrikachtig en onhandig. Pas als ze een week of 2 zijn is die onhandigheid weg. De jongen werden goed gevoerd en groeiden voorspoedig op. De jeugdruï gaat vrij vlot, na 2½ tot 3 maanden zijn ze al uitgeruid. Hoewel er nog geen problemen waren heb ik de jonge mannen toen toch maar uitgevangen. De oudervogels hadden intussen een nest met 5 eieren, waarvan een onbevrucht, weer 4 jongen die weer goed gevoerd werden. Ditmaal heb ik ze geringd met donker gemaakte ringen. Dit nestje leverde me 3 mannen en 1 pop op. De jongen eten als ze zelfstandig worden graag trosgierst, rode panicum en eivoer. Aan een derde nest zijn de vogels niet meer begonnen, maar met 8 jongen was ik natuurlijk dik tevreden.

Gedrag:

Het zijn rustige vogels, niet agressief en al snel vertrouwd als ze paarsgewijs gehouden worden. Van de balts heb ik helaas weinig gezien bij dit koppel maar later heb ik een ander koppel wel zien baltsen en dat gaat op de bekende manier. Man en pop naast elkaar op de zitstok, waarbij ze met iets opgezette veren buigende bewegingen maken, paringen heb ik nooit gezien. Echt zingen doen de mannen niet, maar ze hebben wel een langgerekte tweetonige contactroep. Bij onraad laten ze een kortere versie van die roep horen. Robiller vermeldt dat ze on-

derling onverdraagzaam zijn, maar daar heb ik nooit iets van gemerkt.

Ik hoop dit jaar een koppel jonge vogels in de buitenvolière te kunnen zetten, want dan is hun gedrag natuurlijk nog beter te bekijken en je ziet dan misschien gedragingen die ik nog niet gezien heb bij de oudervogels in de broedkooi. Ik denk wel dat ze steeds de beschikking zullen moeten hebben over een verwarmd binnenhok, omdat ze volgens de literatuur vrij gevoelig zijn voor lagere temperaturen.

De aanvoer van importvogels is niet groot en ze vragen een zorgvuldige acclimatisatie en afwisselend voer, maar na een goede gewenning zijn het vogels waar u veel plezier van kunt hebben.

Wij in Suriname

Alatta fowroe en Konni konni fowroe gingen samen met Jack en Papaja boontjedief in de Kieng kijken naar Srio het Dansmeestertje.

Een sprookje?, welnee, het betreft wel degelijk onze geliefde vogelsport, het zijn allemaal prachtig klinkende namen, namen die iets bij je oproepen, iets geheimzinnigs in zich hebben; iets dat is Suriname.

Om deze sfeer langzaam terug te voeren tot ons Hollands eerst nog een paar van die prachtige inlandse vogelnamen. Wat vindt u van; Wittieterre, Boesi Pompon, Zwampo Fowroe, Boesie Dovie, Kwitkwit-ja-ba, Kofleur, Kawfoetoeboy, Piekien Piekien, Krabba Owroekoekoe, en Pinnie-hati. Mooi zijn ze, je moet ze tot je laten komen, er in weg dromen; prachtig. Er zijn nog vele van deze mooie namen die, waarschijnlijk, zelfs bij veel Surinamers niet meer bekend zijn. Wel bekend zijn, en we zijn inmiddels in Holland 'aankomen', namen als Roti, Moestas, Picolet, Blauw bakka, Gele bek, Twa-twa, e.a. waarbij ik aangeef de Moestas iets nader te willen bespreken. Gezien de problemen v.w.b. de benaming en determinatie van o.a. ook de Roti, Gele bek, e.a. zou een bespreking van deze ook welkom zijn, echter nu alleen de Moestas.

Sporophila lineola lineola.

Van deze lineola kennen wij er drie, de species l.l. en de subspecies l.r. en l.b. De species l.l. -het strepenpaapje-, ook bekend onder de namen Witster of Witvoorhoofdpaapje, waarbij ik aangeef dat Strepenpaapje een letterlijke vertaling is

van Lineola, is te vinden in de landen: Venezuela, Colombia, Guiana's, Peru, Argentinië, Bolivia en Ecuador. Een behoorlijk groot leefgebied, maar in dit artikel wil ik daar niet op in gaan; géén bespreking dus van hun leefgewoonten etc. alleen de uiterlijke verschillen omdat deze, vooral voor de kweek, erg belangrijk zijn. S.L.L. bezit een onderstaart bevedering die ongeveer 2/3 van de gehele staart-

Tekst: P.J. Nicolaas
Foto's: C. Scholtz.

lengte meeloopt en zelfs in de vlucht als herkenning t.o. v. S.l.r. is te gebruiken. Een ander verschil tussen genoemde is de snavelbouw maar deze is, gezien het andere verschil, niet zo heel belangrijk en dan bedoel ik voor de mannen; echter wel voor de poppen t.o.v. S.l.b.

Sporophila lineola restricta.

Gelukkig is er één, zelfs in de vlucht, heel duidelijk waarneembaar verschil t.o.v. S.l.l., ik gaf het al aan bij de vorige beschrijving; de onderstaart bevedering. Bij sommige vogels zijn de onderlinge verschillen, o.a. bij de Gele bek, alleen in de

hand waarneembaar, hier dus niet. De onderstaart bevedering dus, loopt bij S.l.r. slechts 1/3 van de gehele staartlengte mee, makkelijk herkenbaar dus Mede hierdoor is deze S.l.r. altijd te herkennen, dit is de enige waarbij man én pop t.o.v. S.l.l. en S.l.b. op zeer eenvoudige manier zijn te herkennen. Er is nog een verschil t.o.v. S.l.l. echter staat dit niet vast voor de gehele S.l.r., bij sommige is een iets kortere kopstreep waarneembaar. Het gebied waar S.l.r. voorkomt bevindt zich in Colombia in de tropische zone van de benedenvallei van de Magdalena rivier.

Sporophila lineola bouvronoides.

De meest duidelijk afwijkende van de vorige is deze, echter alleen v.w.b. de mannen en de poppen t.o.v. S.l.r. Deze, bij de Surinamers bekend als Plain Moestas (S.l.l. noemen zij Kroon Moestas), bezit géén witte kopstreep, echter, en dat is een probleem bij de poppen, wel een 2/3 meelopende onderstaart bevedering. In dit laatste zijn de poppen dus gelijk aan die van de species. S.l.l. wij zullen ze dus moeten herkennen aan de snavelbouw en dat kan alleen in de hand. Wij diener

daartoe eerst de verschillen te zien bij de mannen van S.I.I. en S.I.B. om te weten waar wij op moeten letten en hoe de verschillen precies zijn. Zonder 'hulp' van genoemde mannen kunt u de poppen S.I.I. en S.I.B. dus niet onderscheiden. Beschrijving van deze zeer kleine verschillen heeft geen nut, U moet ze zelf ontdekken'.

Moestas.

Dit was hem dan, de Moestas, een bij de Surinaamse vogelliefhebbers geliefd vogeltje. Geliefd, maar niet zo als de Twatwa, Picolet, Roti of Gele bek met daar tussen nog de Sabanna Moestas welke echter niets te maken heeft met de hiervoor beschreven lineola; de Sabanna Moestas is de *Sporophila plumbea* en staat met zijn twee subspecies geheel apart. Al die namen, soms zijn er meerdere bekend voor één en dezelfde vogel, vormen wel eens een probleem; persoonlijk gebruik ik daarom liever alleen de Latijnse naam. Praat ik bijvoorbeeld over S.I.I. dan weet in principe elke vogelliefhebber waar ook ter wereld over welke vogel ik het heb. U ziet op een heel eenvoudige manier zijn al de problemen t.a.v. de vogel namen op te lossen, het moet kunnen kijk maar naar de aquaria liefhebbers. Een uitdaging voor uw komende tentoonstelling?

Suriname.

Als u dit leest krijgt u misschien de indruk dat ik wel eens in Suriname ben geweest of Surinamer ben, geen van beiden is waar hoewel het bezoeken van Suriname of Z-Amerika wel op mijn verlanglijst staat. Mijn studie t.a.v. *Sporophila* zou

met een bezoek aan genoemde eenvoudiger, completer worden en ik kan dan misschien vele 'duistere' zaken rond de paapjes ophelderen; zaken die nu - 1986 - om een oplossing vragen wie weet.

Specialisatie.

Het aantal soorten vogels, en ik spreek dan alleen over die welke in Z. en M.-Amerika voorkomen, dat zich mag verheugen op een groter wordende groep liefhebbers die zich wenst te specialiseren op een kleine groep vogels wordt steeds groter. Deze specialisatie van ons liefhebbers is ten gunste van onze liefhebberij, onze kennis over de in ons bezit zijnde vogels - in mijn geval *Sporophila* - groeit enorm; echter er is één gevaar. Doordat onze kennis toeneemt verwachten wij soms teveel van een ander, ik bedoel in dit geval de keurmeester of de techn. comm. Het specialisme van de liefhebber groeide sneller als dat van de keurmeester en daardoor weten wij, op bepaalde punten, soms iets meer over die vogel als de keurmeester. Met die bepaalde punten bedoel ik o.a. de naam, soort, ondersoort en het wel of niet op kleur zijn van een bepaalde moeilijk en onbekende vogel.

Mede hierdoor juich ik het bestaan en ontstaan van de speciaalclubs toe terwijl ik het ook zou toe juichen het bestaan van speciaal keurmeesters of speciaal ass. keurmeester. Met dit laatste, dit kan een bepaalde verlichting zijn voor de keurmeester, bedoel ik dan een persoon die alleen beoordeeld of de vogel is waarvoor hij is ingeschreven en of hij op kleur is. Deze mensen zouden ook goede diensten kunnen verrichten bij de beoorde-

ling van een bijzondere kweek aangifte want ook daar kunnen problemen ontstaan. Ik weet dat ik een punt ter discussie stel en het zal ook wel enige discussie vormen waarbij ik aangeef er graag een aan te zitten want waar mogelijk wil ik mij graag inzetten voor de vogelliefhebberij.

Speciaalclub.

Het hoge woord is er uit. Een speciaal club voor vogels uit Z. en M.-Amerika waarvoor nog geen speciaal club aanwezig en aangesloten bij de N.B.v.V. Voordat ik dit op papier durfde te zetten zijn er wel enige uurtjes van overdenken aan vooraf gegaan dat begrijpt u. Het is mij bekend dat er wel behoefte is aan genoemde en dat er voldoende kennis aanwezig is om die stap te zetten. Er zijn mensen die hier al een discussie over hebben gehad en die hun sporen in onze liefhebberij hebben verdiend en bewezen; wij willen niet onbeslagen ten ijs. Onze basis opzet is een eigen clubblad (een naam hiervoor en voor de ver. zijn al aanwezig) met een uitgifte van 1 x per kwartaal en enige bijeenkomsten per jaar centraal in het land. Rest ons u te vragen; reacties, mensen die zich beschikbaar stellen voor een bestuursfunctie, mensen die zich in principe willen abonneren op ons blad, bedrijven die genegen zijn te adverteren, enz. enz.

Reacties t.a.v. dit geheel kunt u richten aan ZA-MA-VO, Postbus 93195. 2509 AD Den Haag.

G.J. van Gelder b.v. Zaandam Holland

VOGELZADEN

130 jaar ervaring in vogelzaden

tel.: 075-311211

Uitsluitend verkrijgbaar in de dierenspeciaalzaak

Mijn kweek met de pallas roodmus

(*Carpodacus roseus*)

Tekst: K. van der Wielen
Foto's: C. Scholtz en K. v.d. Wielen

De Pallas roodmus is ongeveer 17 cm groot. De man heeft een rose borst met bruine vlekken, rode stuit, bruinrose vleugels met witte spiegels. De kop en keel zijn zilverwit. De pop is bijna geheel bruin, heeft een grijsachtige borst met bruine stippen en een roserode stuit. Ze komen voor in Eurazië, Noord China en Japan, waar ze leven in de bossen en het struikgewas van hooggelegen bergstreken.

In het voorjaar van 1985 kocht ik een koppel van deze rose vinken welke ook wel Pallas roodmus worden genoemd. Aangezien ze niet tot de familie van de mussen behoren maar wel tot de vinkenfamilie, geef ik persoonlijk voorkeur aan de naam Pallas rose vinken.

Op de eerste plaats heb ik ze aangeschaft omdat ik ze mooi vind maar vooral ook omdat ik vernam dat er moeilijk mee te kweken is. Dat vind ik dan een uitdaging.

Ik heb ze in een buitenvlucht geplaatst van 2 meter lang, 1 meter breed en 2 meter hoog, waar ze zich spoedig thuisvoelen. Alleen hadden ze totaal geen interesse voor elkaar. Na enkele weken begon de man wat actiever te worden en achter de pop te jagen. Vooral als de pop op de grond zat begon hij met zijn baltsvertoon. Het is een prachtig gezicht zoals hij daar met gespreide vleugels om de pop

heen loopt. De pop toonde daar echter helemaal geen belangstelling voor en ging rustig door met het pikken in de zwarte grond; iets wat ze veelvuldig doen. Dat ging maanden zo door. Ik heb ze de gehele zomer in de vlucht laten zitten want ja, je weet zo weinig van die vogels en misschien beginnen ze wel laat. Helaas hebben ze dat jaar niets gedaan.

In het najaar heb ik ze in de grote volière gedaan waar nog meer vinkensoorten in gehuisvest waren, zoals masker goudvinken, bruine goudvinken en pategonische rotsvinken, en dat ging prima. Nu moet gezegd dat de Pallas een erg lieve en rustige vogel is. Ze bleken winterhard te zijn want ondanks dat de volière is voorzien van een goed beschut nachtverblijf, bleven de vogels altijd buiten, ze sliepen in een conifeer. Ze worden er bovendien alleen maar mooier door. In het voorjaar

van 1986, het was april, heb ik de vogels weer apart in een goed beplant vluchtje geplaatst. In dat vluchtje heb ik wat nestgelegenheden aangebracht o.a. open tralienestkastjes, open korfjes en heide takken. Ik gaf de vogels ook de beschikking over wat nestmateriaal zoals licht en donker paardehaar, cocosvezels, mos enz. Als voedsel verstrekke ik ze een rijke zaadmengeling. Ik koop het zaad altijd los en dan meng ik het zelf. Twee maal per week gaf ik ze gekiemd zaad en dat werd langzaam opgevoerd tot 4 à 5 maal per week. Ze waren ook al aan eivoer gewend. In februari was ik al begonnen om door het eivoer wat gekookte schelvis te doen; ze waren er dol op. De man kwam al weer snel in vorm en begon achter de pop te jagen. Het was inmiddels half mei, op een mooie zonnige dag, toen ik zag dat de man wel heel erg actief was. Hij ging met opgezette veren tegenover het

popje zitten en het popje vloog niet weg wat ze anders altijd wel deed. Even later volgde de paring. Wat later sleepte het popje wel regelmatig met nestmateriaal maar van nestbouw kwam maar niets. Op die momenten ga je overdenken wat er mogelijk fout kan zijn. Volgens mij twee dingen, de nestplaatsen of het nestmateriaal. Ik had ze evenwel al vrij vaak voor een tralienestkastje zien zitten dus meende ik dat het nestmateriaal niet goed was. Ik heb toen op de gok eigenlijk, wat kleine berkentakjes in de voliëre gegooid. De pop vloog er direct op af, vloog naar het tralienestkastje en begon te bouwen. Twee dagen later, het was inmiddels 16 juni, was het nest klaar en het eerste eitje gelegd. De komende vier dagen werd het legsel voltooid, vier eieren.

Omdat ze al direct na het leggen van het eerste ei begon te broeden, heb ik de eitjes geraapt tot het legsel compleet was. Hierna broedde het popje, het mannetje bemoeide er zich niet mee, 14 dagen toen de eitjes uitkwamen. De jongen waren bedekt met een donker dons. Naar de voeding die ik voor ze klaar zette keek ze niet om, ze was druk in de weer om allerlei vliegjes en spinnetjes te vangen. Ik vreesde al het ergste maar gelukkig tegen de avond begon ze wat meel en buffalowormen op te nemen en tot mijn grote opluchting voerde ze daarmee de jongen. De volgende dagen nam ze ook wat eivoer op waar ik buiten de gekookte schelvis ook gekookte eidooier en een lepeltje Protifar door deed, het geheel met wat roosvicee rul gemaakt. De derde dag gaf ik de vogels ook wat groenvoer, muur, en wat gekiemd zaad. De vierde dag lag er een jong dood in een hoek van de vlucht, twee dagen later nog een. Ik denk dat die jongen te weinig voedsel hadden gekregen omdat de pop alles alleen moest doen. De man voerde niet mee, die wilde alleen paren.

Hij begon weer zo achter haar aan te jagen dat ik besloot hem uit te vangen. De vijfde dag heb ik de twee overgebleven jongen met 2.9 mm ringen geringd. Dat ging nog maar net, zo groot waren ze al. Na 14 dagen zijn de jongen uitgevlogen en bleef de pop goed doorvoeren. Ze begon evenwel steeds minder levend voer te geven en na een dag of tien was ze helemaal overgeschakeld op zaad met af en toe wat eivoer.

Omdat het ongeveer twee jaar duurt eer de vogels echt op kleur zijn, kan ik voorlopig nog niet zien van welk geslacht de jongen zijn.

Zij nog vermeld dat de Pallas dol is op onkruiden die naar mijn mening ook noodzakelijk zijn om ze op kleur te krijgen. Al met al zijn ze zeer de moeite waard.

Als de kweekperiode nadert.

Al vaak is gezegd, dat kanaries een optimale conditie moeten hebben, als we tenminste redelijke of goede kweekresultaten van onze vogels willen verwachten. Als uw vogels, op het moment dat de kweekperiode nog maar een paar weken voor u ligt, de juiste conditie nog niet hebben, dan is dat niet de schuld van uw vogels maar van de verzorging of verzorger.

We weten, dat er bij het ontbreken van bepaalde voedingsstoffen, gebreken kunnen optreden. De aanwezigheid van een geringe hoeveelheid van een bepaalde stof, kan soms voldoende zijn om een proces geheel op gang te brengen. Het tegenovergestelde kan ook en dat komt waarschijnlijk meer voor dan we veronderstellen. Als we opmerken, dat de vogel een gebrek aangeeft, is het meestal al te laat om dit nog tijdig en zonder nadelige gevolgen op te heffen. Gebreksziekten zijn vrijwel nooit in korte tijd op te heffen en de liefhebber, die van vandaag op morgen resultaten verwacht van b.v. een verandering van voedingsgewoonte, zal spoedig merken dat hij een foutieve conclusie heeft getrokken. Bovendien is het niet onmogelijk, dat je i.v.m. algehele omschakeling, of zelfs al met gedeeltelijke wijziging in het voedingspatroon, de situatie nog ziet verergeren.

Het is extra belangrijk, dat we ervoor zorgen dat geen enkel tekort optreedt bij opgroeiende jonge vogels omdat deze, b.v. door onvoldoende bouw- of groeistoffen, levenslang nadelige gevolgen van die tekorten kunnen ondervinden. Vol-

doende variatie in de voeding kan een heleboel narigheid voorkomen. Bedenk wel, dat een goede samenstelling eivoer en een deskundig samengesteld zaadmenu al een grote hoeveelheid garanties geeft, dat veel belangrijke en onmisbare stoffen daarin zijn verwerkt. In de rustperiode, dus in het late najaar en in de wintertijd, moet de vogel reserve's opbouwen en ook daarvoor moet een goede basis aanwezig zijn. Anders gezegd, een goede, maar vooral **juiste en volledige voeding** moet verstrekt worden om de vogels een kans te geven, straks voldoende kracht en levensvatbaarheid aan ei en jonge vogel mee te geven.

Voor al de onmisbare vitamines moeten in de juiste hoeveelheden worden verstrekt, niet meer en niet minder dan die juiste hoeveelheid. Teveel van het goede werkt ook fout. Dus waakzaam blijven voor overdosering die vaak minstens zo nadelig is als een tekort aan bepaalde vitamine.

Door middel van **regelmatige** groenvoer verstreking, regelmatig in kleine hoeveelheden, lossen we al wat op. We voor-

zien dan b.v. al voor een groot deel in de nodige vitamine B. Deze zijn in water oplosbare vitamines en juist daarom is de regelmatige, liefst dagelijkse verstreking daarvan, belangrijk. Bij een tekort aan vitamine B kan een slechte voedselvertering optreden en de oudervogels zullen daardoor de jongen onvoldoende gaan voeren. Resultaat is dan, niet in optimale conditie verkerende oudervogels en slechtgroeiende jongen, die vaak niet overleven. Gevaar betreffende overdosering van vitamine B, dat dus niet in het vogellichaam wordt opgeslagen maar wordt afgevoerd indien er een teveel var ontstaat, is er nauwelijks. Toch even opletten. De aangehaalde verstreking van kleine hoeveelheden groenvoer is een waarschuwing in de richting van mogelijke opname van een te grote hoeveelheid vocht en dat kan gevaar opleveren in de vorm van darmstoringen en diarree. Vooral het volle, dikke bladgroen bevat veel vocht, dus zeer matig met de verstreking daarvan.

Met vitamines, die niet in water oplosbaar zijn en in het lichaam van de vogel worden opgeslagen, moeten we aanzienlijk voorzichtiger zijn, overdosering daarvan is dan ook schadelijk.

Vitamine E, hetgeen o.a. belangrijk is inzake de vruchtbaarheid, is zo'n in olie oplosbaar vitamine. Deze moeten we, b.v. in de vorm van tarwekiemolie, volgens de aangegeven hoeveelheid, tijdig aan onze kweekvogels verstrekken. Bedenk daarbij, dat vandaag voor het eerst verstreking daarvan, morgen nog geen resultaat kan geven, daarvoor is beslist een aanzienlijk langere periode nodig maar dit geldt niet alleen voor vitamine E, dat begrijpt hopelijk iedereen.

Daarom is dan ook aan te raden, steeds tijdig met verstrekkingen te starten. Op het moment, dat de broedrijpe kanariepop haar nest begint te draaien, moet ze alle belangrijke stoffen reeds geruime tijd opgenomen hebben, zoniet dan zijn we beslist te laat.

Uiteraard zijn ook de andere vitaminen van groot belang. Zo kan een vogel, met een tekort aan vitamine A, onvoldoende vitamine C produceren en daardoor snel ten prooi vallen aan een of andere ziekte. Omdat er dan niet op alle punten voldoende weerstand is zouden we kunnen zeggen, dat het natuurlijke afweermechanisme niet of onvoldoende werkt. Problemen met de luchtwegen en met de ademhaling kunnen het gevolg zijn bij een tekort aan dit vitamine. Snel vitamine C toevoegen in de vorm van b.v. wat fruit zal weinig of geen resultaat hebben mits we tegelijk het tekort aan vitamine A kunnen opheffen. Een combinatiewerking dus.

Een vogel, waar de gezondheid als het ware vanaf straalt, snel en levendig is met een verenpakje dat glanst, heeft vrijwel zeker de vereiste weerstand alsmede de optimale conditie. Het tegenovergestelde is de vogel met de tekorten of een gebrek, deze heeft minder weerstand en loopt constant risico ziek te worden. Eerder genoemde groenvoerverstrekking kan ook wat tegemoet komen betreffende vitamine A en C, n.l. de meeste soorten groenvoer bevatten in meer of mindere mate caroteen, door opname daarvan kan de vogel zichzelf voorzien van vitamine A en vitamine C en daarmee is de basis gelegd voor een goed onderhoud van verschillende onderdelen van het vogellichaam. Ook dierlijk eiwit in de vorm van eieren eten onze kweekvogels al tijdens de kweekperiode beschikbaar hebben. Het is t.z.t. nadelige gevolgen te verwachten van te veel eiwit.

De hoeveelheid van de verschillende stoffen in de voeding kan

...elheid
...ortje dus,
...esultaat te
...g, **constan-**
...ge **beschik-**
...van te over-
...maatregelen
...nditieverbete-
...iets op en be-
...het gestelde

Niet in elke periode heeft de vogel eenzelfde hoeveelheid vitaminen nodig. Wel meen ik te mogen stellen dat **tegen en in de kweekperiode** de behoefte aan de volledige vitaminen, ook die we hierbij niet genoemd hebben, het grootst is.

Gedurende langere tijd, liefst zelfs het gehele jaar door, verstrekking van een juiste hoeveelheid eiwiter van een goede samenstelling, eventueel hieraan toegevoegd een paar druppels levertraan, kan hierbij positief werken.

Een volledige voeding, met het gehele jaar door veel variaties in het menu, zal tekorten beperken of sporadisch met nadelige gevolgen doen optreden.

Uw vogels nemen die gevarieerde voeding graag op, dat opnemen kan overi-

gens uitsluitend als u ze daarvoor de kans geeft en dat wil zeggen, dat u dit alles beschikbaar moet stellen.

Ik denk, dat de liefhebber voor zijn kooivogels dingen moet regelen, die vogels in de vrije natuur zelf kunnen en zullen regelen.

Houden wij daarmee geen rekening, dan zullen er tekorten ontstaan met nadelige gevolgen, zowel buiten maar vooral in de kweekperiode.

Tracht **probleemloos** vogels te kweken, met een beetje inzicht kunt u de basis leggen voor een goede kweek, het probleemloos kanaries kweken geeft veel genoegen en geloof mij, dat kan. **U KUNT DAT OOK.**

A. van Eck

Keep

De vink van Noord- en Noordoost-Europa met een overeenkomstig groot verspreidingsgebied. Keep *Fringilla montifringilla* en vink *Fringilla coelebs* staan in systematisch opzicht zo dicht bij elkaar dat kruisingen kunnen optreden, ofschoon die wel tot de zeldzaamheden behoren. De broedarealen van beide soorten overlappen dan ook elkaar. Komt tot aan de boomgrens in lichte naaldbossen voor, alsmede in wilgen- of berkenbossen.

De keep gaat in de winter naar zuidelijker gebieden, waarbij hij vaak in gemengde troepen met vinken, groenlingen, gorzen en kneuen optrekt. Hij komt dan ook wel tot broeden, in Schotland, Denemarken en Duitsland bijvoorbeeld, alsook in België en ons land, hoewel dit laatste op zeer beperkte schaal gebeurt.

Het op dat van de vink lijkende nest wordt gewoonlijk op twee tot zes meter hoogte in een takvork van een berk of conifeer gebouwd. Wel is het wat groter en worden er in de binnebekleding heel wat veertjes verwerkt. De onderbouw wordt van grashalmen gemaakt, waarop een kunstig kommetje van mos komt te liggen. Daarin zijn berkebast en korstmoss verwerkt.

Het legsel bestaat uit vijf tot zeven, eventueel vier tot negen eieren met een blauwachtige ondergrond, roze tot roodachtig grijs gewolkt, donkerbruine stippen en streepjes. Door het vrouwtje wordt ongeveer twee weken gebroed. Het mannetje brengt het vrouwtje voedsel en is behulpzaam bij het verzorgen van de jongen, die na ongeveer twee weken kunnen vliegen. Het voedsel bestaat uit vlinders en andere insecten en hun larven. Buiten de broedperiode staan vooral boom- en onkruidzaden op het menu. Incidenteel dringt de keep met grote aantallen nieuwe gebieden binnen. De voorjaarstrek is van maart tot begin mei, de najaarstrek van eind september tot november. De keep heeft een grote voorkeur voor beukenootjes en houdt daar op zijn trektochten terdege rekening mee. In gebieden die rijk zijn aan beukenootjes wordt hij van jaar tot jaar gezien.

Al naar gelang er sneeuw ligt, blijken de kepen onregelmatig van de ene voedselplaats naar de andere te zwerven. Komt dan ook wel in tuinen en in de omgeving van boerderijen voor.

De keep is agressief tegenover soortgenoten, maar kan tegenover de mens erg tam zijn, zoals dit zo vaak met trekvogels uit het noorden het geval is. Men moet nooit twee mannetjes bij elkaar in de

broedvolière doen, daar dit de oorzaak van eindeloze vechtpartijen blijkt te zijn. Alhoewel je in ons land de keep niet mag houden is deze in de volière uitstekend tot voortplanting te brengen, terwijl kuisingen tot stand kunnen komen met de Europese kanarie *Serinus serinus*, de goudvink *Pyrrhula pyrrhula*, de vink *Fringilla coelebs*, de groenling *Carduelis*

chloris, de barsijs *Carduelis flammea* en de kneu *Carduelis cannabina*. Het grootbrengen van de bastaardjongen blijkt echter lang niet eenvoudig te zijn en is dan ook zeker niet in alle voorkomende gevallen gelukt.

In de winter kan een meelhoudend olie-rijk zaadmengsel worden gegeven. In de zomer dagelijks enige meelwormen en daarnaast mierenpoppen en zacht voer. In de broedperiode heeft het mannetje een zwarte kop, rug en grote delen van de vleugels. Oranje borst- en schouder-vlek. Witte onderzijde en stuit. Bij het vrouwtje is de kop voornamelijk bruin, terwijl de halszijden grijs zijn. In het algemeen lijkt het vrouwtje op een vrouwelijke vink met uitzondering echter van de witte stuit en de donkere dwarsstrepen op de kruin. **Illustratie.** Keepmannetje in winterkleed.

Knobbelzwaan

Prof. dr. Anthonie Stolk

Komt het voorjaar weer langzamerhand op gang, dan krijgen wij in de parkvijvers de paring van de fraaie knobbelzwaan *Cygnus olor* weer te zien. In het wild wordt het broeden aan veel wateren van Midden- en West-Europa gedaan. Is een plaats voor het nest gevonden, dan worden riethalmen afgebroken en een nest van de stengels gemaakt. Vlechten komt er niet aan te pas. De halmen worden op een hoop geworpen, die door het lichaamsgewicht wordt platgedrukt en verstevigd. Is het niet groot en sterk genoeg om het vrouwtje te dragen, dan wordt in het midden van de hoop een holte gemaakt. Daarin wordt het eerste grote grijsgroene ei gelegd, dat door de vogel bij het verlaten van het nest onder halmen wordt verborgen. Met tussenpozen van meer dan vierentwintig uur worden dan de overige vijf tot zeven eieren gelegd. In de broedperiode van vijfendertig dagen wordt het territorium door het mannetje tegen elke indringer beschermd. De grijze donsjongen gaan met de moeder aan het hoofd zwemmen, terwijl de vader aan het eind zwemt en de achterhoede sluit. Het gezin blijft bijeen tot de jongen van vier tot vijf maanden zelfstandig zijn en kunnen vliegen.

Bij een bepaalde variëteit zijn de poten van het volwasen dier vleeskleurig in plaats van zwart, terwijl de kuikens wit zijn in plaats van grijs.

Melkkruid

(*Glaux maritima*)

Het lijkt wat onwaarschijnlijk, maar tóch is het melkkruid een familielid van de Cyclamen welke talrijke huiskamers opsieren. Er is echter een groot verschil in groeiplaats. Melkkruid voelt zich namelijk heel prettig op een zilte bodem, dus voornamelijk langs de kust en in duinvalleien, waar zij dikwijls uitgestrekte kussens vormt. Het is een laag plantje met dicht bebladerde, vlezige stengels. De rose, soms ook witte bloempjes hebben geen bloemkroon, maar wel een kelkje dat voorzien is van vijf rode meeldraden.

Die kleine bloempjes bevinden zich in de bladoksels. Het is Jac. P. Thijssse nooit duidelijk geworden of de bloempjes wel honing afscheiden: hoewel insecten tóch "op bezoek" komen. De plantjes bloeien van omstreeks half mei tot in augustus. Na de bloei ontwikkelt zich een zaaddoosje, dat bij voldoende rijpheid met vijf kleppen openspringt. Het is een hele kunst om het zaad te verzamelen. Als men een aantal stengeltjes afplukt en laat drogen zal dat wel enigszins lukken, maar het komt mij voor dat men de moeite wel kan sparen. Er zijn andere onkruiden te over, die op een veel gemakkelijker wijze kan verzamelen.

De wetenschappelijke naam *Glaux* komt vermoedelijk van het Latijnse *glaucus*. Dit zou op de bladkleur kunnen wijzen. Wat de soortnaam *maritima* betekent, hebben we al eens eerder uitgelegd: aan de zee, weet u het nog?

P.J. de Penning

De volière van de maand

Ik neem aan dat een verpleeghuis niet eerder heeft gesolliciteerd naar de eretitel: "Volière van de maand". Nu eigenlijk was dat ook nooit de bedoeling maar vrienden buiten ons huis hebben ons overgehaald dit toch eens te proberen. Vandaar ons volièreverhaal.

Laat ik dan beginnen met ons voor te stellen aan u, lezers van het tijdschrift: "Onze Vogels". Wij zijn de bewoners van het verpleeghuis De Weezenlanden te Zwolle.

In het voorjaar 1984 werd bij ons in de hal op dezelfde plaats waar nu de volière staat een grote glazen bak neergezet met daarin 25 ééndags kuikens. Dit om een extra dimensie te geven aan de voorjaarsmarkt, die in de recreatiezaal met veel fleur en bloemen werd gehouden. Het voorjaar werd met bakken vol het huis ingehaald en werd mede daardoor door een ieder op zijn wijze voorjaar gevierd en gevoeld.

Maar helaas, ook u weet het, kuikens veranderen in gevleugelde en worden langzaam kippen. Steeds werd de bakbevolking uitgedund maar het voorjaarsidee werd stilaan een onwelriekend zomeridee. Wel ontstond de vraag, hoe kleden wij deze wand waar het kuiken/kippenfeest heeft gestaan zinvol aan. Het volièregebeuren kreeg benen om op te staan.

In de eerste plaats was er een vraag naar vogels en visjes vanuit de bewoners van ons huis. Deze vraag kreeg ondersteuning vanuit het cultureel werk en de Bewonersraad.

De directie van ons huis liet haar bezwaren vallen mits er een proefperiode zou worden ingesteld gedurende \pm 6 maanden.

Dit, om na te gaan of op deze plaats een volière wel gunstig was, i.v.m. tocht zodat geen enorme sterfte zou ontstaan onder onze gevleugelde medebewoners.

Van een bevriende leverancier van voer en aanverwante zaken voor onze buiten dierentuin, leenden wij een grote tentoonstellingskooi met ongeveer 10 spannetjes verschillende vogels. Door middel van een half gesloten achterwand en een geheel met glas geloten hoek en een bovenbedekking startte in juni 1984 het project.

De grootste narigheid was, dat bepaalde vogeltjes broeddrijf kregen en daarom hun medesoortgenoten begonnen te ontkleden. Beter gezegd te ontveren om deze veertjes als nestmateriaal te gebruiken.

Daar wij als leken het een rare zaak vonden om naar die half geklede vogels te kijken, besloten wij om deskundigheid in te roepen van een volièrevereniging. Onze keus viel op "De Volièrevriend", hier in onze mooie stad Zwolle.

Dhr. J. Herssevoort van deze vereniging was direct bereid ons met raad en daad bij te staan. Daar het niet de bedoeling was om met de vogels te kweken, kregen wij de raad alle popjes weg te doen en verder te gaan met alleen man-vogels.

Bovendien deze uitsluitend op kleur te kopen. Op deze manier kregen wij dus een proefvolière die door een ieder werd bewonderd. Last van sterfte door tocht of door de hoge temperatuur in de hal hadden zij niet. Zo werd er eind oktober 1984 besloten over te gaan tot het laten bouwen van een houten volière.

Via eerder genoemde volièrevereniging en haar secretaris werd bekeken of tot de aanschaf van een ruime hardhouten volière kon worden overgegaan, die geheel door de bewoners ondanks hun handicap, kon worden schoongehouden. Terwijl ook de mogelijkheid aanwezig moest zijn de bewoners zelf de vogels van voer en water te voorzien.

Om een volière te bouwen die aan genoemde eisen voldeed, kon het niet anders of hij moest op tafelhoogte worden geconstrueerd. Dit om een rolstoelgebruiker in de gelegenheid te stellen zo dicht mogelijk bij de voeropeningen te komen. De volière werd gebouwd in drie hoofdgedeelten met een spatie die kan worden dichtgemaakt door middel van een los inschuifschot. Hierdoor kunnen aan de beide zijden de deuren worden geopend om de boomtakken te verwijderen voor een schoonmaakbeurt. Tevens werd ieder derde gedeelte voorzien van op geleiders lopende laden. Elke lade heeft een los inlegstuk in de bodem waardoor het vuile zand kan worden afgevoerd.

De onderruiten worden dan weggenomen zodat de houtconstructie gemakkelijk van vogelmest kan worden ontdaan.

Uiteraard zijn er ook vrijwilligers die bij het schoonhouden van ons vogelhuis op volle toeren meehelpten. Zonder deze hulp was het onmogelijk ondanks genoemde aanpassingen de volière echt goed schoon te houden.

Daarbij is het op een paartje oranjeborstjes na een echte mannenhuishouding. De vogeltjes die dit vogel-home bevolken zijn echt op kleur en schoonheid gekocht. Met deze keuze heeft "De Volièrevriend" ons ook de nodige tips gegeven.

Tot besluit nog dit: geen van onze bewoners zou het vogelbezit nog willen missen, het geeft velen kijkgenot. Ook is het leuk om te zien hoeveel bewoners, bezoekers en kinderen vol aandacht naar onze gevleugelde vrienden kijken.

Mede door de belangloze hulp van de volièrevereniging zijn wij aan dit bezit gekomen.

En dat het een mooie volière is, dat kunt u op bijgaande foto zien.

Fried Claassen.

KLEURKANARIES

De standaardseisen in de praktijk

Oranjeroodbronsschimmel

De vogel behoort tot de zwart (groen) serie en heeft als bijkleur oranjerood. Deze bijkleur of grondkleur behoort tot de vetstofkleuren, gelijk wit en geel. Die kleur is opgebouwd uit vetstofkorreltjes. De hoofdkleur, het pigment, bestaat uit zwart eumelanine en we treffen dat aan in de rugbestreping en de flanktekening, alsmede in de grote vleugel- en staartpennen. De bestreping moet zo kort en fijn mogelijk zijn, alhoewel wat minder dan zulks bij de intensieve vorm, de oranjeroodbrons, wordt vereist. Voorts mag de oranjeroodbronsschimmel kanarie zo

Tekst: Jos v. Valkenburg
Foto: Ton de Bruijn

Japanse Meeuwen

Mokkabruinpastel

Rond 1970 is bij de kweek van Roodbruine Japanse Meeuwen de pastelfactor ontstaan. Deze mutatie gaf jonge vogels te zien welke lichtcreme van kleur waren. De kop en borst waren licht roodbruin evenals de broek en stuit. Aanvankelijk werden deze vogels als miskleuren van de hand gedaan, echter enkele kwekers zagen wel iets in deze opgebleekte vogeltjes.

In 1974 werd deze nieuwe mutatie in de standaardseisen omschreven als Creme-vleugel. (De creme-vleugel wordt nader

omschreven in een volgende aflevering.) Enige jaren later werd de creme-vleugel gepaard aan Zwartbruin en Mokkabruin. De creme-vleugelfactor vereeft recessief en autosomaal zodat in de éérste generatie uitsluitend splitvogels verkregen wer-

den. Deze splitvogels werden onderling gepaard en hieruit werden jongen geboren welke opgebleekt Mokkabruin en opgebleekt Zwartbruin waren. Op dat moment bleek dat niet alleen de roodbruine phaeomelanine was gereduceerd maar ook de zwarte eumelanine. Omdat deze reductie overeenkwam met dezelfde reductie bij o.a. de zebra-vink en de kleurkanarie en we bij deze soorten dan vaststellen dat deze reductie pastel heet, kan het

weinig mogelijk of liefst helemaal geen bruin phaeo melanine tonen. De hoorn- delen, snavel, pootjes en nagels, moeten zo donker (zwart) mogelijk zijn. De oranje- rode bijkleur moet egaal zijn met een over het gehele lichaam goede en gelijke schimmelverdeling. Tevens dient de bijkleur diep en helder te zijn. Vaak komt het voor dat het onderlichaam te wit is, men spreekt dan dat de vogel een te lichte broek heeft. Dergelijke vogels zijn niet geschikt voor het kweken van de juiste kleurslag.

Kweekadvies:

Man orangeroodbrons met een lichte schimmelfactor, een goede oranje- rode bijkleur, goede flanktekening en kort en fijn pigment, maal een orangeroodbrons schimmel pop. De bevedering van de pop moet in dit geval dus langer zijn dan zulks bij de man het geval is. Ook de schimmelpop dient een goede egale

orangerode bijkleur te bezitten; een niet te grove bestreping hebben, geen bruin in het rugdek en een zo egaal mogelijke schimmelverdeling. Man en pop zijn zeer goed te onderscheiden. De orangerood- brons schimmel man bezit over het alge- meen een betere schimmelverdeling en het rugdek vertoont minder bruin. De poppen zijn meestal wat bruiner (phaeo- melanine) in het rugdek en in de hals ziet men vaak een schimmelkrans. De halsbe- vedering is dus duidelijk een fractie te lang. Bij het samenstellen van de kweek- koppels dient men terdege op de voren- staande punten te letten. Vooral geen vo- gels inzetten die te zwaar schimmel zijn, die dus te lange bevedering hebben of die te intensief zijn, die dus te korte beve- dering bezitten.

Veel voorkomende fouten

Bestreping te breed of te lang. Geen of te zwakke flanktekening. Op borst, rug,

schouders of in vleugel- en staartpennen te bruin. Hoorn- delen niet donker genoeg, te lichte of witte nagels. Bijkleur; Oranje- rood niet diep genoeg, niet zuiver van kleur en/of niet egaal dus vlekkelig. Schimmelverdeling niet egaal. Te veel of te weinig schimmel. Bijkleuren op de flank- en, dijen, onderlichaam en/of op de borst te licht.

Voor de tentoonstellingen zijn zowel mannen als poppen geschikt. Je komt van beide geslachten vogels tegen die de standaard-eisen heel dicht benaderen. Wel nog een kanttekening; in het alge- meen zijn de mannen toch wel wat hel- derder maar daarentegen kunnen ze wel wat te weinig schimmel op kop, borst of schouders laten zien. Poppen zijn over het algemeen gauw wat te bruin, vooral in de nekstreek.

Piet Verdult

niet anders dan bij de Japanse Meeuw eveneens pastel heten.

De zwartbruinpastel bleek geen specta- culaire verschijning te zijn omdat deze vo- gels erg veel overeenkomsten vertoon- den met slechte Zwartbruinen. Tot op he- den is de Zwartbruinpastel niet duidelijk herkenbaar en wordt dan ook niet ge- vraagd als t.t.-vogel.

De Mokkabruinpastel is werkelijk een aanwinst in het bestand van Japanse Meeuwen kleurslagen. Evenals de Mokka- bruine is de Mokkabruinpastel geen gemakkelijke kleurslag. Er bestaat een zeer grote variatie in verschijningsvor- men. We zien mokkabruinpastellen wel- ke nauwelijks te onderscheiden zijn van de Mokkabruinen tot mokkabruinpastel- len welke de kleur van een roodbruin- pastel benaderen. We moeten dan ook trachten het midden tussen deze twee uitersten te realiseren.

Bij de kweek van Mokkabruinpastellen dienen we uitsluitend Mokkabruinpastel aan Mokkabruinpastel te paren. Het in- kweken van andere kleurslagen heeft vaak meer nadelen dan voordelen. Paren we bijvoorbeeld een Mokkabruinpastel welke te licht van kleur is aan een Mokka- bruin of een Zwartbruine zullen we in de eerste generatie uitsluitend splitvogels

kweken. Deze splitvogels moeten we weer terugparen aan Mokkabruinpastel- len en het is dan maar de vraag hoe de jongen eruit zullen zien. De paring Mokka- bruinpastel X Roodbruin geeft ons uit- sluitend Mokkabruinen (we gaan ervan uit dat de Mokkabruinpastel geen rood- bruin vererft), welke split zijn voor pastel en roodbruin. Deze jongen moeten we terugparen aan Mokkabruinpastel en hieruit kweken we theoretisch 50% Mokkabruinpastellen welke vaak te Rood van kleur zullen zijn en geen of nau- welijks tekening bezitten op de buik. Juist de genoemde buiktekening is bij de Mokka- bruin vaak te zwak en we moeten dan ook bij het samenstellen van de kweek- paren letten op deze buiktekening. De bovensnavel dient Zwartbruin van kleur te zijn, vaak zijn deze tweekleurig of zelfs te licht van kleur, we kunnen dit euvel voorkomen door vogels met te lichte snavel- kleur uit te selecteren. Bontvorming is net als bij alle andere Volkleuren en pastellen fout en dient uitgeselecteerd te worden.

Roodbruinpastel

De Roodbruinpastel is ontstaan door de Mokkabruinpastel in te kweken in het Roodbruin. We verkrijgen hierdoor een

vogel welke opgebleekt roodbruin van kleur is. De licht roodbruine kleur moet geheel egaal zijn vanaf de snavel tot en met de staart. Een klein nuanceverschil tussen het vleugeldek en de kop en staart is bijna onvermijdelijk, het streven is echter een geheel egaal gekleurde vogel. Op de buik moet nog een duidelijke licht- roodbruine tekening zichtbaar zijn.

De snavelkleur is lichtbeige. De Rood- bruinpastel heeft een duidelijke overeen- komst met de Cremevleugel Japanse Meeuw. Genetisch zijn deze vogels het- zelfde opgebouwd; we kunnen stellen dat de Roodbruinpastel een donkere Creme- vleugel is of dat de Cremevleugel een te lichte Roodbruinpastel is. Er is echter gekozen voor twee verschijningsvormen van de pastelfactor in het Roodbruin, waarbij de Roodbruinpastel een egale vo- gel moet zijn en de Cremevleugel een constrastrijke vogel. (Bij de behandeling van de Cremevleugel wordt dit nader uiteen- gezet.)

De kweek van Roodbruinpastellen staat nog in de kinderschoenen en is nog niet gestandaardiseerd. Indien er voldoende Roodbruinpastellen worden ingestuurt op tentoonstellingen en duidelijk te onderscheiden zijn van de Cremevleugels dan zal de Roodbruinpastel spoedig in de standaard-eisen worden opgenomen.

De kweekruimte

door Cees van Berkel

Hoe langer hoe meer vogelliefhebbers gaan er toe over om met bepaalde vogelsoorten, zoals kleur-, vorm- en postuurkanaries, japanse meeuwen, zebra-vinken, prachtvinken, wildzang, graspar-kieten en agaporniden, duidelijk gericht te kweken. Dat gespecialiseerde kweken is evenwel niet mogelijk in een gezelschapsvolière want daarin heb je ten aanzien van de koppelvorming weinig in te brengen en ben je afhankelijk van wat de vogels voor elkaar voelen en die vogels zullen zich wellicht beperken tot hun eigen soort maar bekijken echt niet of uit hun samengaan wel de juiste kleurslagen of het goede rastype zullen komen.

Gericht kweken betekent dus het paarsgewijs houden van vogels en meestentijds wordt zo'n koppeltje dan met name tijdens het broedseizoen gehuisvest in een broedkooi.

De broedkooien staan opgesteld in een aparte ruimte, de kweekruimte. Waar zich zo'n kweekruimte bevindt doet weinig terzake. Er zijn tal van mogelijkheden; binnenshuis in een aparte kamer, in een afgetimmerd gedeelte van zolder of kelder, buitenshuis in een speciaal daarvoor opgericht bouwsel, in een afgetimmerde ruimte van de schuur of in een aanvankelijk alleen als nachtverblijf in gebruik zijnd gedeelte van de volière.

Een kweekruimte dient goed geïsoleerd te zijn zodat een redelijke temperatuurbeheersing mogelijk is, er moet voldoende licht en toevoer van zuurstofrijke lucht zijn en absoluut tochtvrij. Dit laatste is van levensbelang voor de vogels maar ook het aanwezig zijn van voldoende frisse en zuurstofrijke lucht. Door de tegenwoordige mogelijkheden om te isoleren, komt het nogal eens voor dat zo'n ruimte pot- en potdicht wordt gemaakt. Let er op dat via voldoende en goed geplaatste luchtroosters er een doorlopende luchtverversing plaatsvindt maar nogmaals ... zonder dat er sprake is van tocht. Buiten de broedkooien dienen er in de kweekruimte ook wat vluchtjes te zijn waarin de jonge vogels kunnen worden ondergebracht en die dan later weer kunnen worden benut om daarin dan de kweekmannen en poppen van elkaar gescheiden te houden. Het is een goede zaak als deze vluchtjes aansluiten op buitenvluchtjes zodat de jonge vogels, zodra ze daartoe in staat zijn en zodra de weersomstandig-

heden dit toelaten, ook naar buiten kunnen. Is er die aansluiting niet, dan is het wellicht mogelijk om ze over te brengen in een volière. De binnenvluchtjes behoeven niet zo hoog of diep te zijn als ze maar een lengte hebben van 1.50 à 2 meter. Een jonge vogel ontwikkelt zich het best als deze bovendien in gezelschap is van actieve en levendige soortgenoten. Daarom is het beslist nog zo gek niet om in elk vluchtje waar de jonge vogels zodra ze zelfstandig zijn, zelf aan voldoende voedsel kunnen komen, naar verhuizen, een overjarige vogel te plaatsen. Kanarie-kwekers doen dat veelal. Zij gebruiken daar meestal een overjarige man voor. De mogelijkheid dat die man pogingen in het werk stelt om met de jonge vogels te paren is wel aanwezig maar meestal van korte duur. De jonge vogels weten dat echt al wel af te weren door om voedsel te bedelen. Hierdoor wordt zo'n overjarige man dan weer geprikkeld en zal hij zijn uiterste best doen om aan dat bedelen tegemoet te komen en krijgt het dan vaak zo druk met voeren dat alle seksuele drang tot het minimum wordt gereduceerd.

Voor hun ontwikkeling is het gunstig dat de jonge vogels worden ondergebracht in vluchtjes. We spraken in dit verband ook over vluchtjes buiten, dat blijft een goede zaak alleen dient u er wel rekening mee te houden dat zulks niet betekent dat jonge vogels constant zon nodig hebben. Er zijn zelfs kleurslagen, zoals bruin, waar de zonnestrallen een nadelige invloed op hebben en die kleuren te veel doen verbleken. Een klein beetje ochtend- of avondzon is echter niet nadelig. De broedkooi is in de kweekruimte het voornaamste attribuut. Het aantal broedkooien is afhankelijk van de ruimte die men daarvoor heeft, anderzijds hoeveel kweekparen men wil aanhouden. Met een twaalfstal kweekkoppels kan men aardig meekomen; met 24 koppels zijn er vanzelfsprekend meer mogelijkheden. Het moet echter wel zo zijn dat u geen slaaf van de hobby gaat worden want dan kan diezelfde hobby wel eens op een obsessie uitdraaien. Vergeet niet dat kweken in broedkooien, gericht en doelbewust kweken, meer tijd en verzorging vraagt dan als men er alleen een gezelschapsvolière op na houdt.

De broedkooi voor kleurkanaries, kleine postuurkanaries en zangkanaries.

Deze broedkooi dient aan de volgende minimale buitenwerkse afmetingen te voldoen: 40 cm breed, 35 cm hoog en 30 cm diep. Er zijn in de handel complete broedkooien, zowel van metaal, kunststof als van hout, te koop, maar ook het zelf vervaardigen heeft zijn charme.

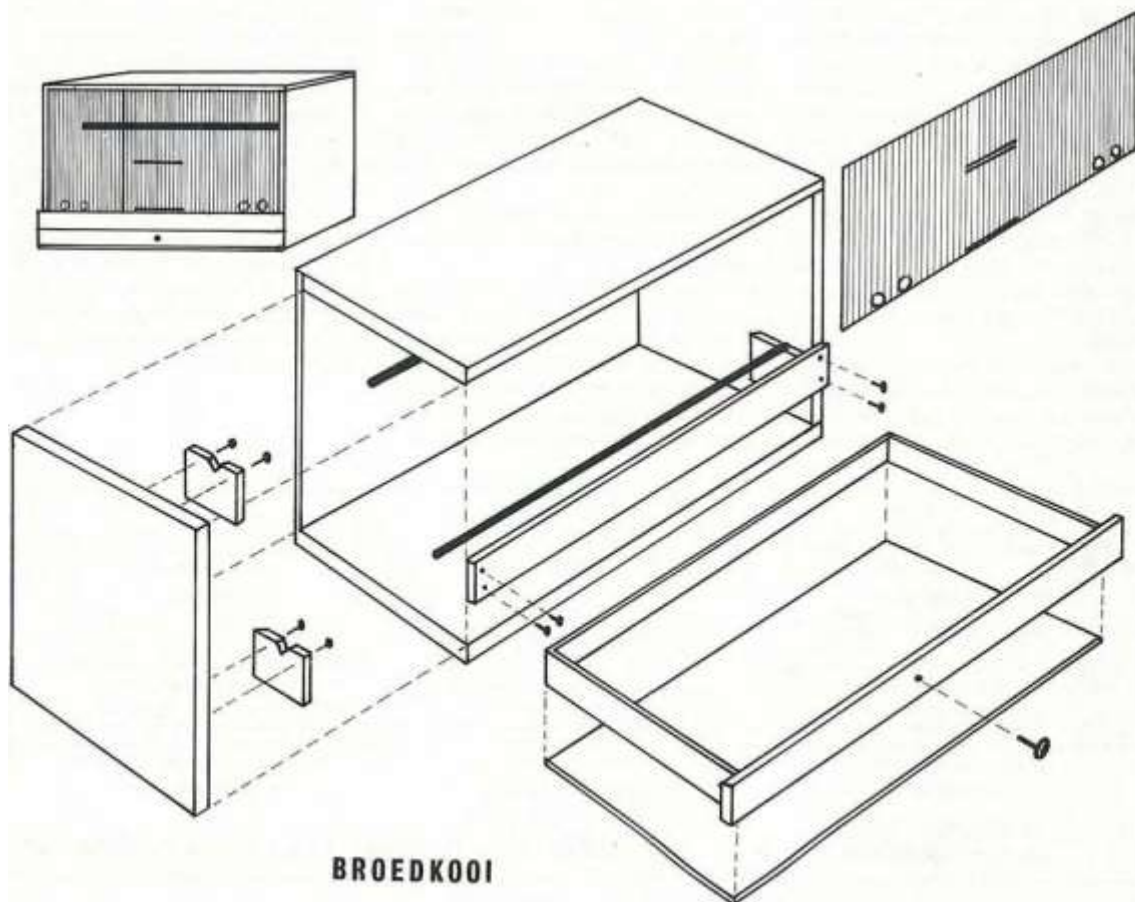
Verschillende materialen zijn voor de bouw van een broedkooi geschikt, zoals multiplex, vezelplaat, wit geplastificeerde vezelplaat etc.. Het laatste materiaal wordt steeds meer toegepast, het werkt erg prettig en bespaart veel schilderwerk. We zagen eerst twee stukken van 40 x 30 cm bestemd voor boven- en onderkant. Vervolgens de twee zijkanten die 33 x 30 cm worden en die we bevestigen tussen boven- en onderkant. Voor de achterwand gebruiken we een stuk wit geplastificeerd hardboard van 40 x 35 cm. Met een goede contactlijm zetten we het 'kistje' in elkaar. Desnoods kan hier en daar nog een klein spijkertje voor wat extra stevigheid zorgen. De broedkooi moet zijn voorzien van een zandlade. De bodem van deze lade bestaat uit hardboard met de gladde kant boven. Dit plaatje zagen we af op 38 x 31 cm en bevestigen daarop een opstaand kantje waarvoor we een latje gebruiken van 1.5 cm breed en 1 cm dik. We zagen een lengte van 40 cm, een lengte van 38 cm en twee lengtes van 30 cm. Het langste latje, 40 cm, komt aan de voorkant van de lade en in het midden daarvan draaien we een klein kunststof knopje. Dit latje steekt aan iedere kant 1 cm buiten de bodem van de lade en sluit dus, als de lade in de broedkooi is geschoven, tegen de zijwanden. We zijn uitgegaan van ongeveer 1 cm dikke geplastificeerde vezelplaat. Bij gebruik van een andere plaatdikte dienen de aangegeven maten, zoals van laatstbedoeld latje van de zandlade, te worden aangepast. In de broedkooi bevestigen we twee zitstokken. Het is aan te bevelen om twee stokken te nemen die verschillend van diameter, van dikte zijn. De bovenste stok met een diameter van 1.9 cm, en de onderste met met een diameter van 1 tot 1.5 cm. Door het gebruik van verschillende stokdikten voorkomen we dat de teentjes van de vogels steeds eenzelfde stand moeten aannemen, waardoor een goede spierwerking wordt benadeeld.

De zitstokken dienen goed vast te zitten en toch gemakkelijk te verwijderen zijn. We bevestigen ze middels een dun houten plankje waaruit we een V hebben gezaagd. De uiteinden van de zitstokken steken we wat af en geven ze dezelfde V-vorm. Op deze manier liggen ze muurvast en kunnen de vogels daarop ongehinderd paren. De lengte van beide zitstokken is 38 cm. De bovenste zitstok bevestigen we op een afstand van 12 cm van de achterwand en 14 cm van de bovenkant. De onderste komt 2,5 cm boven de opstaande kant van de zandlade en 3 cm van de voorkant.

Achter de bovenste zitstok slaan we een klein spijkertje waaraan we dan een steunen nestbakje kunnen hangen. Op die

plaats kan de vogel rustig broeden. Heeft u echter het nestbakje liever wat meer vooraan, welnu daartegen is ook geen bezwaar. Als de zitstokken zijn aangebracht, schuiven we de zandlade op zijn plaats. We zagen vervolgens van een latje van ongeveer 2 cm breed en 1 cm dik een lengte af van 40 cm. Dit latje bevestigen we met de uiteinden en door middel van lijm en spijkers tegen de voorkant van de zijwanden juist boven de zandlade. Zorg er daarbij voor dat die zandlade gemakkelijk in- en uitschuifbaar is. Als dit latje is bevestigd, houden we voor het metalen voorfront van de broedkooi, welke in diverse maten en afmetingen in de handel verkrijgbaar zijn, precies voldoende ruimte over, namelijk

30 x 40 cm, om deze door middel van enkele kleine spijkertjes daartegen te bevestigen. Bedoelde kant en klare fronten zijn voorzien van een schuifdeurtje of verend klepje, enkele beugeltjes om inzetglasjes voor zaad en water te bevestigen en enkele rondingen waardoor de vogels hun kopjes kunnen steken om bij het voedsel te komen. Voor het verstrekken van groenvoer en nestmateriaal zijn weer metalen ruifjes in de handel die we aan het front kunnen bevestigen. Wanneer we het bovenste dwarsspijltje van het schuifdeurtje van een van ijzerdraad gebogen haakje voorzien, kunnen we dit schuifdeurtje aan de bovenkant van de broedkooi vastzetten zodat dat deurtje open blijft staan. Aan het onder-

BROEDKOOI

ste dwarsspijltje van het deurtje kunnen we dan een kunststof badhuisje hangen waarin de vogels kunnen baden. Afgezien van het feit dat ze dit graag doen, is het vooral ook in de broedtijd belangrijk in verband met een goede vochtigheidsgraad in nest en omgeving daarvan.

Deze broedkooi is ook uitstekend te gebruiken voor de bastaardkweek. Voor de kweek van **Zebravinken, Japanse meeuwen, prachtvinken etc.**, zijn dezelfde broedkooien te maken alleen dan wel in wat grotere afmetingen, namelijk minimaal 50 cm breed, 45 cm hoog en 30 cm diep. Rekening houdend met een andere maatvoering, zijn ze op precies dezelfde wijze te maken zoals we hiervoor hebben besproken.

Veel kwekers van genoemde vogelsoorten prefereren een nestkastje aan de buitenkant van de broedkooi. Nu is daar bij de in de handel zijnde metalen fronten meestal geen rekening mee gehouden maar we kunnen dat zelf gemakkelijk oplossen. Als het nestkastje rechtsboven moet komen, knipt u terplaatse in het front een aantal verticale spijltjes weg en u soldeert er twee horizontale spijltjes aan vast, een boven en een onderaan de opening. Van de weggeknipte stukje soldeert u een raamwerkje dat u, als er aan het front geen nestkastje hangt, kunt gebruiken om dat 'vliegkat' dicht te maken. Voor deze broedkooi dient u een metalen front aan te schaffen van 40 x 50 cm.

Voor het kweken van **grasparkieten, agaporniden en grote postuurkanaries** dient u weer wat groter formaat broedkooien te gebruiken, namelijk minimaal 60 cm

breed, 45 cm hoog en 60 cm diep. Ook hier geldt weer dat met inachtnaam van de veranderde afmetingen de bouw conform die van de broedkooi voor kleurkanaries is. De afmetingen van de metalen fronten zijn 60 x 40 cm. Zoals gezegd, betreft het in deze de minimale maten. Beter ware het wellicht, mits u daarvoor ook de ruimte heeft, om deze broedkooien 80 cm breed te maken. Het bevestigen van nestkasten buiten de broedkooi, dus tegen het front, kan op dezelfde wijze als hiervoor reeds is aangegeven.

Ook de afstand van de zitstokken ten opzichte van bovenzijde en achterwand, moet zijn aangepast aan de grootte van de vogel. Zorg er voor dat de grassparkieten of de agaporniden of bijvoorbeeld de Yorkshire kanarie vrij en in een normale houding op de zitstok kan zitten en ook daarop de paring kan verrichten. Het voordeel van deze losse broedkooien is dat de indeling van de kweekruimte gemakkelijk te wijzigen is. Aan de andere kant is het ook weer zo dat deze kooien, ook wel stapel- of kistkooien genoemd, meer materiaal vragen om ze te maken. Met minder materiaal zijn er zesdelige of bijvoorbeeld negen- of meerdelige broedkooien te maken. Realiseer u wel dat deze batterijen moeilijker te verplaatsen zijn.

Uiteraard zijn ook op de hiervoor beschreven broedkooien variaties denkbaar. Mogelijk dat er kwekers zijn die bijvoorbeeld de nestkasten aan een zijwand willen hebben, welnu alles is mogelijk, u kunt maken wat u zelf wil, wat het beste bij u uitkomt. Kanariekwekers zien in het

algemeen graag aan de broedkooi een zogenaamde kinderkamer. Hierin worden dan, als de jongen van een broedse zijn uitgevlogen, die jongen geplaatst. Via een raampje met spijltjes kunnen die jonge vogels dan toch nog contact met de oudervogels onderhouden en doo hen worden gevoerd. In dat geval diene de broedkooien 60 cm breed te worden en moet er op 20 cm van een wand een tussenwand met tralieraamjes worden gemonteerd. Zo'n tussenwand is ook uit schuifbaar te maken. Als kinderkamer zijn er ook metalen voorhangkooien in de handel. Zoals u ziet, mogelijkheden te over, aan u zelf de keus. Tenslotte nog een keur opmerkingen. Maak bij de montage van broedkooien in welk formaat dat ook, te allen tijde van een goede contact lijm gebruik. Ook en juist bij de broedkooien moeten we kieren en naden vermijden. Indien we geen gebruik maken van geplastificeerde plaat, moeten we na het timmerwerk de binnenkant van de kooien met een goede latexverf behandelen. Zorg er voor dat de verf goed is opgedroogd alvorens de vogels de kooier ingaan. Met betrekking tot de vluchtje: zij nog opgemerkt dat bij het aanbrenge van de zitstokjes moet worden gelet op de volgende punten: Een maximale vliegruimte, een zodanige plaatsing dat de vogels het bad en drinkwater alsook het voedsel niet kunnen bevuilden noch elkaar en dat ook in dit geval de zitstokken voor onderhoud gemakkelijk te verwijderen zijn.

 <p>Top conditie en prachtige bevedering door 42 essentiële voedingsstoffen</p> <p>KRUIMELS</p> <p>BIRD LIFE</p> <p>Voor alle parkieten, vinken, insectenetende vogels, kanaries enz. o.s. te gebruiken als:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Optokvoer • Aanvullende voeding • Voer voor optok met de hand • Complete, volledige voeding in geval van ziekte, stress, transport en kweek als ook voor alle gezonde vogels. <p>Zie gebruiksaanwijzing.</p> <p>Verkrijgbaar bij uw dierspecialzaak</p>	<p>NIEUWSTE ontwikkeling in VOGELVOEDING</p> <p>BIRD LIFE is samengesteld uit: Melasse, Eiyannet, Miltoseel, Tansoneel, Viesoneel, Bieselmenet, Gemien kolonzaad, Zaikeniet, Aftafameel, Vianet, Diefjke- en plantoedige vetten, Kalkpoeder, DL Methionine, Choline chloride, Mangano sulfiet, Zinkoefat, Zink, Ijzereofat, Ethoogpan, Nicot, Vit. A, Pabitol, D Alpha Tocopheryl Acetate, D Act. An. Sterol, Calcium Pantotheneet, Riboflavin, Koper sulfiet, EDD, MSDC, Calcium carbonaat, Pyridoxine HCl, Thiamine HCl, Folic Acid, Vit. B-12, Sulfon Salente.</p> <p>BIRD LIFE U.S.A. voor Europa: NATURA B.V. Postbus 71 - 9250 AB Bergum - 05116-2897</p>	 <p>Top conditie en prachtige bevedering door 42 essentiële voedingsstoffen</p> <p>KORRELS</p> <p>BIRD LIFE</p> <p>Voor alle papegaaien en parkieten o.s. te gebruiken als:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Optokvoer • Aanvullende voeding • Voer voor optok met de hand • Complete, volledige voeding in geval van ziekte, stress, transport en kweek als ook voor alle gezonde vogels. <p>Zie gebruiksaanwijzing.</p>
---	--	---